Гунда Сақаниа

АҧСЛЫМЗ СААҬ

Ажәеинраалақәа

Аҧҳәынҭшәҟәҭыжьырҭа
Аҟәа 2014

ББК 84 (5Абх) 6-5
С 23

Сақаниа, Г. В.
С 23 **АҨСЛЫМЗ СААҬ.** Ажәеинраалақәа.
Аҧхәыҥҭшәҟәҭыжьырҭа. Аҟәа, 2014. – 352 д.

Аизга ианылеит Д.И.Гәлиа ихьӡ зху Аҳәыҥҭқарратә премиа занашьоу, апоет Гунда Сақаниа аҭыхәтәантәи ашықәсқәа рзы иаҧылҭаз ажәеинраалақәа.

ББК 84 (5Абх) 6-5

© Аҧхәыҥҭшәҟәҭыжьырҭа, 2014
© Сақаниа, Г. В., 2014

Сгәы Аҧыза, Ухацкы!

Ашәҟә ҷыц аҭытцра, Ауаҧы иира еиԥшуп. Уи Уара иутәуп, аха иагьутәҙам, уи зныкгәы ашәхымс инахыҭ нахыс, нас иара Амҭәыжәҧақәа аанахәоит, нас иара Амҧа ахала илнахуеит, ахы иақәиҭуп. Аха инхоит Иареи Уареи шәыбжьара ацҳатцәры, Уара, ма Иара шәызлахынҳәуа, ма шәахьеиқәшәо мышкы. Иареи Уареи шәыбжьара инхоит ԥхаррак, егьаԥьара уцаргьы иуцуп унызмыжьуа Агәҭыха. Иареи Уареи шәшеилибакааууда҆еаҙәы шәизеилкааҙом. Уи Ҳазшази Уареи ишәыбжьоу Абзиабара еиԥшуп, еиҭаҳәашьа амаҙам.

Ашәҟәы, Иара Аԥсҭазаара амоуп, иамоуп ауаҧы иеиԥш алахьынтца, иара иаԥшаауеит аҧызцәа, Бзиа избо. Ауаҧы иеиԥш азатцәра азыхгашам, иԥсуеит. Ашә аартуп зегьы рзы. Уи Ажәа Ахантцәцоуп. Уи ажәа Агәоуп. Аԥсы ауп. Ажәа зҭатцәаху Ахьыпшьа. Уи ацаԥха Ауаҧы Иоуп. Уи ацаԥха аԥхьаҧ иоуп.

Уахьыҟазаалакгьы, егьа аамҭа царгьы, Раԥхьатәи ашәҟәы раԥхьатәи агәҙра иаҧызоуп, уи еиҭаҳәашьа амаҙам. Раԥхьатәи ашәҟәы арҿиаҧы изы ихсаалоуп, игәы абжьынтцоуп, деиқәхо деиқәымхо апоет, дынхо дыԥсуо ҳазҳәо лахьынтцарбагоуп. Автор илахьынтца аҙбоит, иаамҭа аҳәаақәа шьақәнаргылоит, иаамҭа ашәоит-иазоит. Уи

Ахыц-Пшьа уԥсы зҵуго иаҩызан иаанхоит ахаан. Ушәҟәы ҭытццыԥхьаҙа, уԥсы зкылуго агәыратҵа ҵарыхәҵәа ашацәа рҵәеиԥш еимгеимцара иумбаҙакәа угәы иналсуеит. Уи дунеик аҟынтәи даҽа дунеик ахь уназго агәыҷра лашара хәычҙахоит. Ҵыхәаԥҵәарада агәыргьара зцу, аԥсҭазааратҵәҟа мацәыс емҟьаран раԥхьа иахьымҩасуа уаныҩуоуп. Уаргьы иумырдырҙакәа, иухҭысуеит акы, уԥсы шҭатцәкьоу узырдыруа даҽа ԥсҭазаарак узаатуеит ҿыц-ҿыц.. Уара, уи Аиҭаҳәаҩы, нас ауп ианеилукаауа уи Аҵакы, Амч. Аха, уи ԥсҭазаарак иаԥсоуп, иаԥсатцәкьоуп. Уазыԥшуп угәы ҭыпсааua. Уи аԥырра, аԥыррақәа зегьы иреиҳауп, иҳәаадоуп…

Раԥхьатәи ашәҟәы анаҩс, Арҿиаҩы есқьынагь дхәыцлароуп, иҵыхәтәантәихо арбан… Убри азы уи автор еидикылароуп аҵыхәтәантәи аҳауа аҿамҩеиԥш, аҵыхәтәантәи ақәыпсычҳареиԥш, аҵыхәтәантәи аччапшьеиԥш. Аҵыхәтәантәи зда ԥсыхәа умоуа Ажәеиԥш, угәы иҵхо Ауасиат акәхарц уаҵәы иузааигәо, угәы иалнахыз, бзиа узбо, бзиа иубо зегьы рзы, инужьуа угәы Аԥхареиԥш. Ус улшазар – уԥырра насыԥуп, ԥсҭазааранымҵәароуп.

Автор

* * *

Амра хәыцқәа
зрыԥхыз ажьымжәа,
Аԥсҭазаара
згәылыԥхо
агәаҕь хәыч,
Амахәаҿ итнахит
ашәахәа,
Ажәфанахь
ухазгало
агәашә хәыч.
Ишәуеит,
ишәуеит
ақаруа
хәыч-хәыцы,
Ашәахәа иарыԥхуеит
акакаҷқәа,
Амра хәыч
еисуеит
уажә снапаҿы,
Амра ду иканаԥсаз
агәаҕьқәа.

* * *

Амзаҟәардә
ҳныкәтәап
тҷхыбжьон,
Ҳагәқәа даҽазныкҳарныҧшылап,
Ааи, саргьы бзиа узбон,
Усҟан еиҧш ҽыцны
ҳаиҧылап…
Нахьхьи ҷьара
тҷхагәаны,
Иҽыхоит атҷәтҷәеиҧш
баша ҳгәыгра,
Аҟәардәѡежь
нхоит итацәны,
Ахаанизгымхо
еитымра.
Аҟәардәѡежь –
азатҷәра
аҧштәы,
Ихьшәашәаҙа
атҷх иагәылоуп.

Иҳамоуп еиҭах
аҳәатәы,
Иаҳзымҳәаз
еибыҳәан
ҳапсыроуп…
Амзаҟәардә нхоит
иҭацәны,
Еиҭах, заҟаҩы
ирзыԥшыда?
Ҳаҟоуп уаргьы
саргьы ҳзаҵәны,
Ҳазныҳәада,
ма ҳазшәиида?!

***

Шәышықәсала
алашә
амҩа
дықәуп,
– Сызусҭада?..
Ихы
дазҵаауеит.
Алашара
ида
адәы
иқәуп,
Алашьцара
далоуп,
дыԥшаауеит.
Ихаҷсахьа
имбаӡац,
издырӡом,
Илабашьоуп
амҩа
здыруа,
избо.

Амҩа дыкәуп,
иахьынҵәо
издырҙом,
Игәы иабои,
Анцәе роуп
Зыгәра иго…

* * *

Сҽазыҟастцоит
Атцх
ашьшьыҳәа,
Сымшқәа рҭеиспыҳә
еихапсо.
Сытцхгьы
цәыуоит
аҳәҳәыҳәа,
Сышьҭақәа
абырлаш
ҭапсо.
Адгьыли ажәѳани
еидылоит,
Ишьҭалоит
ихиаалан
асы.
Издыруеит
мышкызны
ҳаиԥылоит,
Ари адгьыл
еиѳызшаз
зыпсы.

Асы шкәакәа
ауеит аҳәылыҳәа,
Агәалашәара…
амҩа…
арахәыц…
Ахьыуардын
неиуеит
ашьшьыҳәа,
Аԥсы шкәакәа
кылган
ахыц…

* * *

Ҳапсқәа абацои
ианаҳҳытцуа?
Ма иабаҟало
дара?
Зегь ҳгәы
итцхо
ҳаназхәыцуа,
Зегь ҳгәы
итцхо
азтцаара...
Изгәаҕьуада,
дарбан хагоу?
Зегь ирхыччан
цас инхо,
Иарбан шәагоу,
Иарбан загоу,
Ацәгьеи абзиеи
Еилзырго.
Ҷаҳа-дагәа,
Имҳәа, имырза,

Ҳагәқәа рҽы
аамҭа лагоит,
Ҳапсқәа абацои
ианаҳҳытцуа?
Уи аҭак –
аҽымтра
ҳәҳәоит…

* * *

Атԥхи сареи
ҳаиҕацәоуп,
ҳаиҿапшъом,
Сыблақәа
хызҩоит
ҳаибамбарц.
Апыршьа
схаштит,
саазқәылаз
спыръом,
Апыршьа
злаитцои икамҳац?
Апстазаара
ахыцқәа
Атцысеипш
стакуп,
Сшәыхәоит
иаартызарц
аихацқәа.
Сыпсаатәуп
сара,

Сара ажәҩан
сҭахуп,
Исылоуп
ажәҩан
ашьацқьа.

* * *

Сацбылуеит уҭаҭын акәиц,
Иҟалозар,
усызхәыц,
Сыгәра угозар,
Сацбылуеит уҭаҭын акәиц.
Иҟалозар,
Суҳәоит, усызхәыц.
Сыццышәха скаԥсозар,
Уа бжьы-мшынк
рынхытц,
Знымзар
успылозар,
Иоушьҭ сыԥсы
ахыц,
Знымзар иҟалозар,
Суҳәоит, усызхәыц,
Бзиа сумбаʒозаргь.
Уа бжьы-мшынк
рынхытц,
Сыццышәха
скаԥсозаргь
Сацбылуеит уҭаҭын акәиц.

***

Асышкәакәа
амԥақәа
ннахуеит,
Уареи
Сареи
ҳсахьақәа
ҭнахуеит,
Иаҳхашҭит
ҳахьыӷоу,
ҳаздырҙом.
Уареи
Сареи
ҳаибадырҙом,
Ҳаиԥылеит
Уареи,
Сареи
аҙын,
Амзаҽа
ажәԥан
иҭаҙын,
Аарла иаҳбон
ахаҽсахьа,

Аҙын
иҧнахуан
ҳа ҳсахьа.
Амра ҙыҧхьан
мраҭашәара,
Атцхи амши
рыбжьара.
Асышкәакәа
амҩақәа
ннахуан,
Уареи
Сареи
ҳасахьақәа
ҧнахуан…

***

Знык атԥла
иаҽшәаз
абҕьыц,
Уаҳа иаҽалаҙом.
Икыдшәаз
аетԥә,
ажәԝан изхалаҙом,
Икыдшәаз
аетԥә,
нкылашьа
амаҙам.
Иҳалшои?
Иҳамчуи ?
Акымзарак
ҳхараҙам.
Ииасыз аамҭа,
Хнырҳәышьа
амаҙам,
Ҳаира амаҙа –
Ҳаԥсра
Иамаҙоуп…

Знык атцла
иаҽшәаз
абҕьыц,
Уаҳа иаҽалазом.
Икыдшәаз
аетцә,
Апсы ҭалазом.

* * *

Ихараҙам агәаԥхара,
Ихараҙам сҳәоит.
Ҷааихак амам
уа угитара,
уахак ишәаҳәоит.
Сгәалашәара
уажә икәицуп,
Маҙа сгәы
ԥшаауеит,
Уа убзиабара
цәыҙуп,
Баша уԥшаауеит.
Убылуеит,
макьана
уқәыԥшуп,
Баша сыгәра
угоит.
Са гәаныла
Ҷаҙәы
сицуп,
бзиа уи дызбоит,

Агәаԥхара
иамам
хара,
Сара сгәы збылхьеит,
Ашәа ссируп
уа угитара,
Са сашәа
сҳәахьеит.

***

Амра
хтәалоуп
аҵыстра,
Аҧстазаара –
Пҳарроуп…
Ахаҳәгьы
Иагәылҵуеит
аҵыс…
Аҭак –
АГӘАПҲАРОУП!

***

Сыԥнытԥ̀а дыцәан
асаби,
дсырҷыхеит,
Сыԥнытԥ̀а дыцәан
амаалыҟь,
Сзырԥит.
Ицәаз аапын
сапылеит,
Сҟәыпшра тԥкышкәакәан
ишәтит…
Макьана
дыцәаз
асаби,
макьана.
Амаалыҟь хәыҷ
иҷарпын
шәаҳәоит,
Ишьапқәа хтуп,
дабацои?
Ҳагәра игама?
Дпышәарччоит,
дтцәыуар ҳәа
сицәшәоит.

* * *

Исшәысхит
ҭагалан,
сытцкѡаза.
Сгәы иалои?
Акымзаракгьы.
Схы ахьынахо
сцап,
ушьҭа исзалои?
Сқәыԥшра
сыннажьит
саргьы.
Уабаћо?
Зҷумҭуеи, сѡыза?
Асышкәакәаҷ
сышьҭақәа
шәҭит.
Абжьышкәакәа
сышьҭоуп
ашьшьыхҳәа,
Ишкәакәахаз
аҵхқәа
ԥсит.

Амҭаыжәԥақәа
сырҭеит
быпры ҳәа,
Сԥыза,угәхьаа
сагоит.
Суҳәоит,
усмыҳәан,
бхынҳәы ҳәа,
Изымпрыз
апсаатәқәа
ҭахоит…

* * *

Амаҭи амаҭи
еицәажәоит,
Аҭыстра акәтаҕь
хуп.
Ахаҳә гәжәажәоит,
ицәажәар аҭахуп.
Амаҭи амаҭи
еицәажәоит,
Ацьал ԥшуп.
Аҭыс аҭыстра
иакәшоит,
Ашә аартуп,
Апсҭазаара нымҭәа,
Аҭыс хәыҷ гәылтҵит,
Амаҭ ацәа
иҭытҵит,
Аҭысқәа ԥыруеит.
Амаҭи амаҭи
еицәажәоит,
Амаҭ ацәа
иҭалоит,

Аамаҭа еитцалоит,
Атцыскәа
хынҳәуеит…
Амаҭи амаҭи
еицәажәоит,
Акәтаҧь ашәа
агәылтцуеит,
Аамҭа еитцытцуеит,
Ахаҳә ҧҽуеит…

* * *

Иԥыхааса
арҩаш,
Нҭалеит
ҭаҟа,
Ашьхаҟәа
рҿыхәа,
Икамшәо
Ахыҭҟьа,
Амшынаҷ
анеира –
Еиҳау
Агәҭакы!
Ашьхаҟәа
рашәа –
Арҩаш
ццакы.

* * *

Иоусышьҭит аҳәыҳә,
Упры, ухы уақәиҭуп,
Иҭыпрааит
сыпсы,
Зегь мышкы
ҳшаҳиҭуп.
Икасыршәт скасы,
Шьапыхты сныҚәгыларц,
Ишьҭыпрааит сыпсы,
Ҳәыҳә шкәакәан
ихыларц.
Ажәɷан иатҷәа
хыхь
Иҟоуп ахақәиҭра,
Уа, Анцәа, иҟоу
хыхь!
Мыц сымҳәо
санықәра, –
Иоусышьҭит
аҳәыҳә,
Сыпсҭазаара –сыпсықәра.

* * *

Аԥарԥалыкь
ангәылԥуа
абагәа,
Иаҳауеит,
рҳәоит,
адагәа,
Алашә
иҟам
аԥштәқәа
ибоит,
Аҽаҳа иҽы
Еилагоит.
Аԥарԥалыкь
анҭало
абагәа,
Адагәа
ддагәоуп,
Длашәуп алашә,
Аҽаҳа ҽиҭзом…
Аԥарԥалыкь
гәылԥаанза
абагәа…

* * *

Сыбзиабара
Аапын, –
Игәилпштәху
ашьыжь афԥы хаа.
Сыбзиабара
Апхын –
Амца зку
ипыруа аҽеыхәа.
Сыбзиабара
Ҭагалан –
ахьыуардын
неиуеит
ашьшьыхәа.
Сыбзиабара
Аҳын –
Абырлашқәа
ҭәыуоит
аҳәҳәыхәа.

* * *

Ашьыжь.
Асаркьалбыжь.
Амҽыша.
Аҽешьапышъҭыбжьқәа.
Амҩа хаҳәла ичаԥоу.
Шарԥынаҟә
иалҩҩыз
ахысыбжь.
Мрацыԥхьқәа
ажәҩан иацроу.
Аԥныш абжьызаҭцә.
Агәыҕра.
Иҷыхоит,
Амшын.
Аҟәара.
Ацәқәырԥқәа –
аамҭа аҽеыҩқәа,
Амҩа еихырҭәоит –
Аԥсра.
Асаркьалбыжь.
Ашьыжь.
Амҽыша…

* * *

Ихәашхәашоит
Асаркьамца,
Ишаҳәшаҳәоит
Абламца,
Шәахәа
цырак
зқьышәахәа,
Ажәѡан иатцәа
ахьымахәқәа,
Ажәла рҧьоит
Апҵтазаара,
Амра Ахьаҳ
имазара,
Зегьы ирызхоит
Ажәламца
Асаркьамца,
абламца,
сҵапшыр
сҵахуп,
Изгар
сҵахуп,

Ашәамца,
Ажәламца,
Ажәҩан
хтуп
Ажәҩанра,
Ибылуеит
Ажәа…

***

Сыблақәа кыдхалт,
иааuада?
Амза шәахәасҭахь
сыԥшуп.
Амзоуп иѡнало
са суада,
Быҟоума?
Снеир сҭахуп.
Уабаццакуеи,
сысас?
Ҳаидтәалап.
Ҳаицәажәап
уахак
ҳазхара.
Ҷыц ҳаибабазшәа
ҳагәжәажәап,
Ҳаиԥырҵып
ашамҭаз
ԥьара.
Ууанӡа суҳәоит,

Усҩызаз.
Ҳатҙәцақәа
ҳҗәып
инҭаркәкәа,
Апсҭазаара
аҩыцқьа
иаҩызаз,
Хәычы-хәыч
иаразнак
узшьуа.

* * *

Аԥарԥалыкь
ҩеижь
ҭнахуеит,
Амра ашәахәа,
Сԥарԥалыкь –
сашәа,
гьежьуеит
имцаха..
Итԥасым сакьысыр,
сыццышәха
сбылуеит,
Ажәҩан
ихалоит,
Иаанҷасыр
сыԥсуеит.

* * *

Аамҭа
иагьаҷьара
ицаргьы,
Аҧслымз саатҭ
изахымсзеит,
Еикәшоит,
Егьаҷьара ицаргьы,
Ацхи
Амши
Амра
иашоит...
Асаатҭ хәыҷ
агәеисра,
аҧслымз
шхәашац
ихәашоит...
Егьаҷьара
ицаргьы,
Аамҭа
аҧслымз саатҭ
изахымсзеит,
Ҳхы ҳжьоит...

* * *

Сыматәа қәалыхуп,
бҕьиатцәа,
быҕьлыхуп,
Иацы исшәызар
аԥхын,
Иахьа ҭагалан
сшәыхуп,
Иахьа ҭагалан
схьауп,
Ицоит абҕьеиԥш
сааныжьны,
Агәалашәара
аҳәаа,
Аҙын-гәашә
аартыхуп,
Асцыраҟәа
еишьҭалан,
Жәԥан ихын
инышьхан,
хәычы-хәычла
исызгәамҭо,

Саргьы
адгьыл
нсыжьуан.
Саргьы цьоукы
сынрыжьхьан,
Иҙытуан ашьшьыхҳәа,
Саамҭа асаатқәа.
Ажәфан рышьҭа
анылон,
Еимгеимцара
Аԥсаатәқәа.

* * *

Атцыхәтәантәи атцан
ддаухоит,
Агәыцра аԥсымҭаз
иаԥьалхоит,
Амзагь ишнеиуа
имрахоит,
Атцыхәтәантәи ашәа
саркьалхоит.
Атцыхәтәантәи атцан
иԥсра,
Ашьхаԥәа иртԥәахыз
ҳәамҭоуп,
Иҟоуп аԥсра,
абзара,
Ажәԥангьы
адгьыл
иасаркьоуп…

* * *

Аамҭа
саԥыѡлеит,
Ҳаиԥхныѡып
хәычҳак,
Амра аатгылеит –
Итцасым
шьаҽак,
Еихызгар,
исыхьуеи?..
Акымзара –
акгьы…
Аамҭа сацлоит,
ҽымҭран
саргьы…

* * *

Ашьха дауаԥшьқәа
ргәы хаҳәхеит,
Зегь рылымкаа
иԥшқаназ,
Арҩашқәа ршьашкәакәа
шәаххеит,
Арҩашқәа
мцаназ...
Ашьха гәы иҭытцыз,
Ажәа мацәысхеит,
Ажәҩан ихалаз,
Адыд иаԥысхьеит.
Ашьхақәа
рҽымҭра,–
Арҩашқәа
иҭалаз.
Ашьхақәа рҽымҭра,
адыд ахысра,
Ашьхақәа рылаԥш
ҭарыхәтцәа
мацәысра.

Ԥсра-бзара
ныҳәа,
Ахаан ахьытԥаца,
Ашьхақәа ахныҳәан,
Иржәит уи
аӡымца,
Ус рыгәқәа
хаҳәхеит,
Зегь рылымкаа
иԥшқаназ,
Ршьацқьагьы
шәаххеит,
Арҩашқәа
мцаназ.

* * *

Ажәҩан аҩуеит
амацәыс,
Дыдрамзар уи
иаԥхьода,
Ажәҩан, ажәҩан
анахыс,
Уахь иҟатцәҟьоу
ҳазҳәода.
Ҳлахьынтца
лахьымацәыс,
Алызхуа ҳа ҳоума?
Аԥсҭазаара анахыс,
Даҽеа ԥсҭазаароума?
Ажәҩан аҩуеит
амацәыс,
Аԥхьара
Згәаҧуада,
Тцабыргк ыҟоуп
ԥсранахыс,
Еилкааны
ихынҳәуада?..

***

Азықьԥык рышәԥык,
Уи ашәԥык–
Ураҙәкуп.
Зны ишәԥыкхаз
Аҙәызаҵәы,–
Ураҙәк уоуп!
Азықьԥык
рышәԥык,
Азқьышықәса
мԥасит.
Амԥақәа
еихысит,
Аамҵа еиҵасит.
Азықьԥык
рышәԥык,
Са сзыҳәа
уаҙәыкуп.
Аҙәызаҵә –
Аҙәы!
Са сзыҳәа
ушәԥыкуп!...

* * *

Асаби – ибыргра,
Абырг – исабира.
Асаби – игәыҕра,
Абырг – иԥсаҭыѡра.
Асаби – иччаԥшь,
Абырг – илабжышқәа,
Абырг – изы анышәаԥшь,
Асаби – иҳәыҳәқәа.
Абырг дзысабихом,
Асаби дбыргхоит,
Ажәреи ахәычреи,
Еихьʒарцаз
еицҷеыхоит…
Асаби – иччабжь,
Абырг – илабжышқәа.
Аԥсразы – анышәаԥшь,
Аԥсҭазаара – аҳәыҳәқәа.

***

Апхыз салам
сыфуеит,
есуаха
уа уахь,
аха атак
хнымхәзеит,
Ҽымтроуп сара сахь.
Сыгәтыхақәа
анысиааилак,
Пхыз– бгьыцк
исзаркзом,
Сыбзиабара
анысиааилак,
Ажәакгьы
снарҳәаазом.
Скалам
ҳәызба
цынтцоуп,
Атцыхқәа
тсырччоит,

Аԥхыʒ даҽеа
ҽеымҭроуп,
Сысаламқәа
азоит…
Ихынҳәуа саламхоит,
Амза бгьыц
изсо,
Цыс хәычык
иадыруеит,
Аҭак ажәа
зыԥсо.

* * *

Саныхәҷыз
исзуҳәоз ашәа,
Уара иузысҳәап
Саб!
Уараида-гәышьа!
Саныхәҷыз исоуҳәаз
алакәқәа,
Уажәы иузеиҭасҳәап,
Уараида-гәышьа!
Хәычрашәа
исзаламҳәаз,
сышлара
иаласҳәап,
Уарада-
гәышьа!
Агәалашәара –
Иамчузеи,
Саб?
Иҳамчузеи –
Уарада-гәышьа!

* * *

Сыбзиабара
уласҳәоит
Сыдгьыл – хәыҷ,
Сыбзиабара
укәсыршеит,
сыԥсеиԥш,
иудкыл.
Сыбзиабара
уцыз,
Зны уангәхьаазго
судкыл,
Сгәыдкыл,
схыдкыл,
Сыбзиабара
уласҳәеит
сыдгьыл-хәыҷ…

* * *

Мрашәахәа
каҧҧара,
Мза – каԥха
лашара,
Шьха – наʒа
катԥаара,
Ԥта шкәакәа,
гәаԥхара,
Илаҳәоуп сыԥсы,
Жәԥан иатԥаа
акасы,
Ашьхақәцәа
иҷаҳәоуп,
Аетԥаа зхарку,
Ашьхақәцәа
иарку,
Аԥта шла
акасы.
Иалаҳәоуп сыԥсы.

* * *

Аҳы цәыкәбар
Иазеиҭасҳәеит
сыгәҭыха,
Ацәыкәбар хәыҷ
рҽашхан
ихынҳәит.
Бзиабарак
иснаҭаҳом
аԥсыха,
Шьхакаҭәара
сыԥхеит,
сҭанасит.
Мҽаѣаҳам,
ибҕацымкыроуп
сымҽа,
Шьантцала
захьынцьара
ичаԥоуп.
Жәҽан ихалоит
Ҷымҭ ахылҽа –
ԥсылҽа,

Аԥҭа шкәакәаҟәа –
са соуп.
Аҙы цәыкәбар
иаҧыстцеит
сажәеинраала,
Ашәышықәса
иагәылыѡѡырц
мышкы.
Ахаан ду
хынҳәырцаз
зны ашәала,
Аҙы цәыкәбар –
ирѡашхаз
сыгәҭакы…

* * *

Сыԥсы укәсыршеит
ашәала,
Сыԥсы уласҳәеит
снапала,
Сыдгьыл хәыҷы,
Сыкәа уҭастцеит,
Сыԥсы устеит,
Сыԥсы ухастцеит.
Сгәы уаҭастцеит,
Сгәаҭа уҭастцеит,
Анцәа ушишаз,
Знык ихастцеит.
Сыдгьыл хәыҷы –
Сыгәра угома?
Сыбзиабара
хәыҷ,
узхома?
Сыдгьыл хәыҷы,
Анцәа иишаз,
Бзиа ииҳәаз,
Бзиа иибаз.

Сыԥсы укәсыршеит
ашәала,
Сыԥсы уласҳәеит
снапала…

* * *

Сашәа сгәамҭәыжәҩақәа
роуп,
Сашәа –
сдунеи
хәыҷ
агәашәқәа.
Сашәақәа –
исхытцуа
сыҧсоуп,
Сашәақәа –
сымра
ашәахәацқәа,
Сашәа – сыҧсҭазаара
адацқәа,
Сашәа – сгәамҭәыжәҩақәа роуп,
Сгәы иалоу,
Сгәы иалтцуа ашьацқьа!

* * *

Ажәҩан иалышәшәон
аеҵәақәа…
Ажәҩан ианылон
ашәа…
Хрыжь-хрыжь
атҵх
иалыҩҩуан
аҽарпын
ашәа затҵә,
Уаҩызатҵәра
хьаа
зызхымгоз,
аеҵәақәа
былуан
акакала,
Иныжьны
рашәа
затҵә,
лашаран,
Атҵх ашәа аҩуан…

Хрыжь-
хрыжь
аҽарпын
ашәа
ааҩуан.
Аетцәа былуан,
Ажәҩан
ианытцраз
ашәа.

* * *

Ахаҳә
аҽымтра
цсаатәхоит...
Ахаҳә
агәала
хаҳәхоит...

* * *

Луанытә
иқәыԥсычҳан,
атԥх
шеит.

* * *

Атҵх агәашә ҩежь –
Амза ртуп.
Аетҵәаҟәа цәашьыркуп,
Амза – атҵх агәы
еисуеит,
Апҵша адгьыл
артҵысуеит.
Амшын ҭынчхоит
хәыҷы-хәыҷы,
Амза гәылтҵит
ахәаҽы,
Ашәахәацҳа
жәҩан
илбааит,
Сиетҵә хәыҷы
абла нҭааит,
Апхыʒ салоуп,
уажә
схәыҷуп,
Атҵх агәашә хәыҷ –
Амза ртуп.

* * *

Аамҭа
амҭәыжәҩа,
Атҳхи
Амши
цыруеит...
Аамҭа
Иамаҙам
ҳаха,
Ессааира
иццакуеит.
Апсреи Апстазаареи
Рҳәаа – Аамҭоуп,
Апырра –
пстазаароуп!
Ампырра –
псроуп.

СИИРА АХЫЗГЕИТ

Сиира ахызгеит,
Макьана
смиизац,
Слахьынтца
ыцәоуп,
Сацьал агәытцак.
Сани
Саби
Сыхьз
рымҳәазац,
апстазаара
агьама
зынза исымбазац,
Амши
Атцхи,
макьана
имшазац,

Саԥьал ыцәоуп,
макьана
смиизац,
Сиира ахызгеит,
аамҭа ацасҳәа,
сиира ахызгеит,
сықәлацәа
ирашәҳәа,
Аамҭа еихыстҵәеит,
сымԥа сахьҙарц,
саԥьал ыцәоуп,
макьана
смиизац,
Сиира ахызгеит…
Аамҭа сашәҳәа…

* * *

Иумбаʒакәа
ашықәсқәа
еишьҭалоит,
Угәыуҽеанʒамкәа
аамҭа
ԥыруеит.
Бзиабарак
амцеиԥш
иуцралоит,
Ҷымҭʒакәа нас
мышкы
уашьуеит.
Гәхьаагаран
есааира
иуцрыхоит,
Узхьымʒази
узыхьʒази
еилургоит.
Угәалашәара
апҵеыхақәа
еизугоит,

Иԥыхааса
аԥҿыхақәа
хәашоит.
Угәы иунаҭоит,
аамҭа
ласхазшәа,
Амца аԥхара
аҳын ихаахоит.
Агәалашәара
қьаадшкәакәан
инхазшәа,
Асышкәакәа
ашьҭақәа
ннатцоит.

***

Сцәаматәа
насшәыхны
сцыруеит…

* * *

Бзара хкаара
Апҵра ҭакуп,
иҭагьежьуеит,
иабацари?
Иабацара?
Бзара нҵытҵ –
Аамҭадара,
лаԥшы нахыс,
лаԥшхьымʒара,
Бзараахыс,
ҳазнымшәара,
Апҵра ҭакуп,
иаҳзымжьара,
Уи иоузыжьра,
иахьымаара,
Ианбацари,
Ианбацара.
Бзара хкаара
апҵра ҭакуп,
иҭагьежьуеит,
сабацари,
сабацара…

* * *

Сгәы ҭыԥсаауеит,
Шьири
иԥсаанӡа
иԥрыр.
Сеиҭазҳәо ҭысны
мышкызны
ихынҳәыр.
Сыбзиабара
гәыхьны,
Зны исхыԥсаауеит,
Асы шкәакәа
абагәа,
Абар ҭанасуеит…
Ҷымҭран
исыласуеит,
сгәы ҭыԥсааua,
Зныk
исыцәтыпраар,
заҭа
имхынҳәра…

* * *

Адгьылаҿ
ҿымҭ асы ԥԥуеит,
ҿымҭ
асы ауеит,
Азаҵәра шәҭуеит,
ҿышәымҭын,
алаԥш акуеит.
Агәыгра шкәакәа
ҙыҭуеит,
асы ԥышәымҽеын.
Аҙын ԥԥуеит,
ҿымҭ асы ауеит…
Ҿышәымҭын…
аҿымҭра ҳәцәыԥсуеит…

* * *

Амра шәахәа
Ашьыжь ҭнахит,
Иаатит
амш аха҂ы.
Ажәѡан иатцәа
агәы ҭнахит,
Иканаршәит
ахәаа҂ы,
Анацьалбеит,
иагәаҕьызеи?
Шьыжь шәапшь
илыԥхоит
ԥсра
зқәым.
Амра гылеит,
иаҳҭахузеи?...
Апстазаара –
нтцәара
зқәым!

* * *

l
Ажәҵыс.
Атцыстра.
Аҽны.

Ашәҭыц.
Ашьхыц.
Ашьхымза.

Аԥра.
Амза.
Амшын.

Аетцәқәа.
Аʒиас.
Аҷымтра.

Амра.
Атцыстра.
Аҽны.

Ажәҵыс.
Ашәа.
Аҭынчра.

***

ll
Ажәҵыс
Аҵыстра.
Аԥны.
Ажәԥан.
Амҵәыжәԥа.
Ахақәитра.
Сыццышәха
Скаҧсаргьы
Сбылны.
Абзиабара.
Ашәа.
Аҽымҭра.

***

Амҩа лакьы-лакь
маҭеиқәатцәа,
мцацәа,
Ирыпхьоит Ахаан,
Ахацәа рфырхацәа,
Ахызатцәқәа згәытцоу,
Ахацәа фырхацәа,
Амҩақәа еитцызхуа,
Амҩақәа еихызшьуа,
Ахызатцә нкылан,
Ахьӡазы зҽеызшьуа,
Хамеигӡара гәышьа,
Зыпсеикануа ахацәа,
Ахацәа фырхацәа,
Зыдгьыл згәы итцоу,
Згәы иҭаршәу
зыпсатца.
Амҩа лакь-лакь,
маҭеиқәатцәа
еиҩызтцәо,
Ахызатцә иапылан

Апҵтазаара
еихызтцәо,
Ахацәа фырхацәа,
Амҩақәа еипызшьуа,
Ахызатцә нкыланы
Ахьҙазы зеызшьуа.

* * *

Атԥа тԥам-тԥам,
Тԥыры-тԥыры,
Атԥыс хәыҷы
ҷыры-ҷырры,
Амахә иатԥәа
Тыры-тыры,
Апԥарпалыкь
пыры-пыры,
Аеш хәыҷы
Кәыры-кәыры,
Апԥша лас
Шәыры-шәыры,
Аӡиас хәыҷы
Шьқьыры-шьқьыры,
Амра гылан
итԥашәеит...

***

Амца схысит
Угитарабжьы
сзыхгом,
Амца ахысит,
ари атцыхгьы
шаʒом.
Исыкәпсеит
акәиц еипш
абыжьқәа,
Агитара псҽыхгахоит
уаха.
Арахәыцқәа
ирхьысуеит
унапқәа,
Сыпсы тырхуеит,
Сыпсы схырхуеит
абыжьқәа.
Суҳәоит, ҳамтак
стынчра хәычқ
сызныжь,
Угитарабжьы
аашуанатц

хрыжь-хрыжь,
Угитарабжьы
сабылуеит,
имцоуп,
Амза саан ҩежь
цыххаса
икаҧсоуп.

* * *

Адгьылаҿ ҽымҭ
асы ԝԝуеит,
Ҽымҭ асы шәҭуеит,
Азын Аҳ даҳзаауеит,
Иҿыхәа цыруеит
Ҳара ҳахь,
Аҵлакәа шәҭит,
Урҭ цәашьушәа
иакит,
Асы быбышьза
ишәҭит,
Асы Дахь
Дыццакит,
Азын Аҳ!
Ажәԝан гәашәкәа
аатит,
Гәыргьаҿҳәаша,
асы ауит.
Азын чара
аауит,

Шәымҩахытҵ,
Шәымҩахытҵ
ҳара
ҳахь!

* * *

Атцыс ашәа –
аҭакразы аӡы хьшәашәа,
Уԥсы аҽызхуа,
Ашәа – рашәа,
уԥсы ҭазтцо,
уԥсы ҭызхуа,
угәнаҳақәа
ҽыц иухызхуа.
Атцыс ашәа
Ажәфан ашәа,
Ахра иалҟьаз,
Арфаш хьшәашәа,
Угәы шьҭызхуа,
угәы хызхуа,
Атцыс ашәа,
Ҳаԥсы аҽызхуа.

***

Сгәы иалаз
Қәаны иауан,
сгәала,
Егьа қәа аургьы,
Сара
исзынхон
схала.
Иҩым асалам –
аԥша
ԥыруан,
ахы иақәиҭын,
Гәаныла
иаԥхьаз
дыҟазар
дшаҳиҭын.
Абзиабара
зны
иҟатҷәҟьаз
лакәхарын,
иахьанҙа,

иахьа иҟаз
гәхьаагаран,
уатҵәы гәыжьжьаран
ԥсранҙа.
Сгәы иалаз
қәаны иауан
сгәала…

* * *

Атцх атцкар тцаҕа
тцаруп,
Ҳәызба цынтцан
ицҳафыруа,
Ахықә сықәгылан
сыцшуп,
Сгәыҕреи сацьали
еицшуп,
Исыздырҙом излаздыруа…
Атцх атцкар тцаҕа
тцаруп,
Ҳәызба цынтцан ицҳафыруа…
Уи иаҷысуа
Ишьапқәа хтуп,
Апстазаара зыпсо здыруа,
Атцх агәыр атца
ҳапшауеит,
Ацьал ыцәоуп
агәыҕра
амтцан,

Ҳлахьынтца
ҳара
иҳаѳуеит…

* * *

Усхашҭит
иацтәи
амшеиԥш
иахьа,
сгәалашәара
нхан
иацы,
уаҭәы
сухьтцәыуоит,
усхашҭаанҙа
иахьа.

* * *

Иузымҳәаз Ашәа
уашьуеит
ашьшьыҳәа,
Иузымҳәаз Ашәа
Аҽымҭра
ныҳәа…

* * *

Ҭагалан иалахан
сыпсы,
Сыпсы ҭысхит.
Иуаркалеиуа
атцәа ҟапшьҙа,
Атцла иҽысхит,
Амра хәыҷ агәы,
Еисуеит снапатца,
Ҭагалан иацәыҭҟьаз ахы,
Ҭашәеит сгәатца,
Икапсеит абгьы
лабжыш,
Мшынны ихытцит,
Ҭагалан,
усзыпшы
хәыҷык,
Апхын сцәыҙит..

* * *

Жәҩан икыдшәаз
Етцәаҙам,
ашәоуп,
Ибылуаз ажәа
алашара дырган,
Ҳара иаҳбо,
иҳаҳауа
абжьоуп,
Ажәа ааҩуеит
адгьылахь
ипсҿыхган.
Аҿымтра ду агәнаҳа тцаҩоуп,
Унахьыст –
ипыххасса
ихәашахуеит.
Аҿымтра хаҳә
иагәылиаауа
абжьоуп,
Ҿымт аамта
ажәа асахьа
тнахуеит.

Ҳара иаҳбо,
иҳаҳауа
абжьоуп,
Ажәҩан Аб
Иҷытцшәаз
алашара,
Жәҩан икыдшәаз –
етцәаҙам,
ажәоуп.
Апҵтазаара
еимырдоит
Аб-Ипара.

***

Асаркьа снып҃шылон,
Иара ахы абон,
Сара схы збон,
Асаркьа ашәхымс –
Аамҭан…
Саркьак сыѡналон,
Саркьак сыѡнытҵуан,
тҵәыхәапҭҵәарада
асаркьаӄәа
срыѡнан,
ипыххаса
сдәылтҵаанҳа,
Асаркьа
снып҃шылон,
Иара ахы абон,
Сара схы
збон,
Асаркьа
нахыс
Пҫран…

* * *

Ақәа анауа
усгәалашәоит,
Ақәа ныхкәар
угәхьаазгоит,
Ақәа салам
ҳабжьоуп,
Исаҳауа убжьоуп,
Сысаламқәа
апша апхьоит,
Уара узы имазоуп.
Ақәа анауа
усгәалашәоит,
Агәхьаагара
мцоуп…

* * *

Сысаламшәҟәқәа
иԥызжәаз,
уара
уахь
ҭагалан
Абҕьѡеижьқәа
неиуеит,
Еишьҭалан
иԥыруа.
Инамҳаз
агәҭыха,
Асаркьа тҷаҕа
аԥҿыха,
Сшьапатҷа
ихәаш –
хәашоит,
ибыл –
былуа.
Сысаламкәа
неиуеит
абҕьеиԥш

еишьҭалан,
уара
уахь
ҭагалан
иԥыруа.

* * *

Аҽеилнахт
ҭагалан
ҟьантазҙа,
Абҩы маҭәа
ашәнахит
ҭыкҭас.
Апша ҩежь
ԥыхха
икапсазшәа,
Атлақәа ҭәыуоит
хәычҭас.
Ицеит, аха
аамҭа
шпацеи?
Емгеимцара
апстазаара
мҩаст,
Сҩыза, узҿыстуеит,
уабацеи?
Ҭагалан уеуҙеит
са сцас,

Ашәхымс ҩежь
ахытцра
згәаҕьуада,
Ҳаԥрымҭаз
ҳгәы
ҭыԥсаауеит.
Ҭагалан иаԥысны
ихынҳәуада?
Асаркьал ҩежь,
зегьы иҳазҽнаҭуеит.

* * *

Знык снаҧыхәар
амаҷар,
Ахмаҷар
снаҧыхәар,
Сыҟазамшәа
уа сбылҙар,
Иудыруеи
исыхәар?
Бзиа ушызбо
сымҳәаҙар,
Гәҭыхан сгәатцан,
атцәца цыхааса
иԥҿуан,
сшьапатцан
икаԥсон
акәиц,
шеишеиуа,
Амаҷар
ҧамҩак
сахәон
иԥхеи-цхеиуа,

Ҭагалан
гәыԥшааха
ишәаҳәон
сқәатҵан,
Амаҷар сашьыр ҳәа
сшәон,
Ахмаҷыр атҵан
гәалак
зҙон,
Гәнаҳак
сатҵан…

* * *

Абла цым-цым
сыхьшьыцба,
Умтцәыжәҩақәа
еитцых
слахьынтца,
Ажәҩан аԥсаатәқәа
ирыҩуеит,
Саԥхьар, издыруеит,
сыԥсуеит…
Аԥсаатәқәа
ажәҩан
иируеит,
Зибнаҟа ҳацьал
дырԥшуеит,
Амаалықь
илаԥш
ҳхуп,
Адгьыл
гәаныла
ҳануп.

Издыруада аҽымтра
абызшәа,
Заԥьал иахыкәшаз
имшәа,
Ҳаԥьал ахьыҟам
ҳацәшәоит,
Ҳҽызхыз аԥсаатәқәа
ҭахоит.
Аҽымтра абызшәа
зегьы ирзеиԥшуп,
Аԥссатә ауп
издыруа иаҳԥеиԥшу.

* * *

Ссааҭи сареи
ҳаибажьоит,
Зны иагхоит,
зны ԥхьаӷа
ицоит.
Сыбла хѡаны
сыԥхьаҙоит,
Саазқәылаз
саамҭа
зҙоит.
Саазқәылаз
аҽеаԥсахт
сӷазшьа,
Аамҭа сеисоит
сызшьуа,
Знык
исзынкылар
сахьҙоит,
Знык иоусыжьыр
спыххааса.
сцоит.

Атцыхәтәан
зынҙак
иԥырҙоит,
Зны хьаас
усымам
ҳәаны,
Ҽыстуеит
уаангыл
сыҳәҳәаны.
Ссаатҭи сареи
ҳаибажьоит,
Сыбла хѳаны
сыԥхьаҙоит,
Саазқәылаз
аамҭа
зҙоит…

* * *

Абзара агәаҕь –
Аԥсра хаҳә.
Бзара агәаҕ –
Аԥсра атҵәымаҕ…

* * *

Ԥхыӡ аахытԥ –
Аԥсҭазаара,
Ԥхыӡ нхытԥ –
Аԥсра.
Адгьыл мышхәабзазара,
Жәҩан нхытԥ –
Аира…

* * *

Сыбзиабара
зқьынтәхоит,
Анцәа саниҳәо!
Ацәыкәбар хәыҷ
мшынхоит,
Анцәа саниҳәо!
Аҧсҭазаара
ҷыцхоит,
Анцәа саниҳәо!
Аҧсҭазаара
сныҳәоит
Анцәа саниҳәо!...

* * *

Адунеи ақәа иаухьоу зегь,
Сгәы иҭыкьасаргьы,
Бхаҽсахьа рзаныхуам,
Асымҟәыл, аԥшатлакә,
Анаатә сыхьӡаргьы,
сымԥа рзаркыхуам,
Акызаҵәык бдыруаз,
Акызаҵәык, сбыҳәоит,
Схынҳәуеит бара бышҟа,
Ахызаҵә сыхьӡаргьы,
Сымԥа еихнаҵәаргьы,
Схынҳәуеит бара бышҟа!
Сыблақәа царгьы,
Лашара сымбаргьы,
Схынҳәуеит бара
бышҟа!

** *

Узбар уздыруеит,
Макьана усымбаҙац,
Узбар усхашҭып,
Ухьҙ смаҳаҙац.
Узбар иуасҳәап,
Бзиа усымбаҙац,
Зынгьы схы
анысхашҭуа,
Сеилагар ҳәа
сшәоит,
Зынҙа сгәысҽеанҙамкуа
Амца насыхҟьоит,
Пхаррак саргәаҭеиуеит,
Агәхьаа сарго,
Ҷыц сыпсны
сеиҭеиуеит,
Сқәыпшхаҙан,
сҽеырбо.
Жәибжь,
жәаа
снықәлоит,

Шьапыхты аҟәара,
Абзиабара
схытҷәоит,
Мшынны сызгара,
Иҟам бырлашк
сашьҭоуп,
Мшынатҵа сеимдо.
Ашәышықәса
цәыкәбархоит,
Бырлашны
еизыкәкәо.
Зынʒа сара
сакәʒам,
Сышықәсҟәа
цырʒоит.
Аамҭа ду
саатʒам,
Баша ҳапхьаʒоит…

* * *

Атцх сазыʒырԥуеит
ҷымҭ,
Аетцәақәа маʒа
ԥыроуп,
Аетцәақәа мца
ԥыроуп,
Узыпхьаз уеиҭаԥхьа
зқьынтә,
Емгеимцара
аҽеаԥсахуеит,
Ажәа сахьа
зыԥсы ҭоу,
Аԥсҭазаара зыҷҳәароу,
Ҳаԥсы ҭазҭаз
ҳаԥсы ҭнахуеит,
Ҳаԥсы ҷнахуеит
зхацкы
ҳцо…

***

Уқәыԥшра
сыхнахуеит,
Сыԥсыхаара
ҭнахуеит,
Сгәатца
амаҷар
еилыԥхоит,
маҷк сгәы сыԥсахуеит,
саргьы усыԥсахуеит,
Уахак даҽеаҙәы
дысгәаԥхоит,
Иахьымаара ицаша,
гәаԥхароума баша,
Игьежьуеит,
игьежьуеит
сыблахатц.
Издыруада аиаша,
Агәнаҳара аша,
Агьама маҙоуп,
Исымбац.

Изжәуеит
ҽымҭ
уи ашҳам,
Иагьыхаам,
иагьашам,
Схы схашҭырц
сҭахуп
уаха уцас,
Иҳәа нас,
уи ашәа,
Исгәаламшәо
ажәа,
Уареи сареи
иҳамаз маӡас,
Уқәыԥшра сыхнахит,
Сыԥсыхаара ҭнахит,
Издыруеит, уи
нас сҭанархоит,
Маҷк сгәы сыԥсахуеит,
Саргьы усыԥсахуеит,
Агәнаҳа агьама
сгәаԥхоит…

* * *

Аҳсаркьа
ианун схаҽсахьа,
цыстцысуеит,
Асаркьа цәыуоит,
ҽымц итцәыуоит,
Сгәы пшаауеит,
Сылабжышқәа
Асаркьа иақәтәоит,
Сыпшаауеит,
ԥьа узбозар,
аҳмацәазқәа
срыбжьаԥшуеит.
Ицацәоуп уажәык
са сгәамца,
былбылуеит,
Унаскьа, суҳәоит,
унаскьа мамзар
усзбылуеит.
Аҳсаркьаҽ
Уа ухаҽсахьа
цыстцысуеит,

Асаркьа цәыуоит,
ҷымц итцәыуоит,
ахаҷсахьақәа
зыцуеит.

* * *

Аамҭа иануҳыз
Арахәыц
Абагәеиԥш
уҭанасуеит,
Иуоурц
аамҭа,
арахәыц
аныхра
абагәа,
даҽеазныкгь
уииуеит...

* * *

Зны саныԥшылеит
ажәԓан сыԥсатԥан,
Ажәԓан зны
Сгәатԥан,
аԥсиатԥәа
ҭан.
Сгәы иҭан,
Исхашҭыр,
сыԥсра –
бзара
сатԥан,
Ажәԓан иатԥәа
аҭан,
Сыԥсы ԥырԥыруан.
ажәԓан агәатԥан,
Аԥсы иатԥәа
сатԥан,
Амԓа шәахәан,
Зны саныԥшылеит,

ажәҩанду
сгәатцан…
Ажәҩан
Ажәан.

* * *

Аҧараҳәа ашә
аатит,
Асаркьа ҷан
ахала иԥҽеит,
Асаркьа ҟаԥшь
ʒыҭуа
иʒыҭит,
Ашәаԥшь
Ажәҩан
иаҿашәеит.
Аҧараҳәа
ашә
акит…

* * *

Акәапаҿ
сҿымҭра
стҩахуеит,
Сҿымҭра
уамыԥхьан.
Сҿымҭра
анҿыхо –
сыԥсуеит,
Акәап хәыҷ
сыргыларц
усмыҳәан.
Акәапаҿ
сҿымҭра
стҩахуеит,
уныҳәан…

* * *

|

Амра
Ашәҭ
ҟаԥшьыхәхәара
шәҭит
Ашьыжь…

***

||

Ажәҩан
Ашәҭ
ҟаԥшьыхәтцәтцәара
шәҭит
Ашамҭаз…

* * *

Абзиабара
сныҳәарц
сҭахуп
Зегьы, зегь рзыҳәа.
Апсҭазаара саҳәар
сҭахуп,
Апсҭазаара
ныҳәа.
Есқынагь ҳа
ҳзыҳәа ааԥнуп,
Уареи сареи
ҳзыҳәа,
Абзиабара сныҳәарц
сҭахуп,
зегьы, зегь рзыҳәа.
Азқьышықәса срылсны
сԥыруеит,
Схынҳәуеит уара
узыҳәа.
Ари адгьыл,
акырынтә
сиихьеит,

Сыԥсхьеит
Саргьы аҳәы ҳәа.
Егьаԥьара
ҳцаргьы
ҳзатцәуп,
Егьаԥьара
ҳцаргьы,
Ҳазшаз иҽы
зегьы, зегь
ҳаҳәуп,
Жәԥанаҿ уаргьы
саргьы
ҳаиқәшәаргьы,
Аҳымца саҿыхәар
сҭахуп,
Сара уара
узыҳәа,
Уара сара сзыҳәа,
Абзиабара сныҳәарц
сҭахуп,
зегьы, зегьы
рзыҳәа…

* * *

Аамҭа каԥсоит,
Быԓькаԥсан.
Аамҭа латцоит,
Быԓылатцан.
Аамҭа
уахьҙоит,
Быԓьцырран.
Аамҭа
цыруеит,
Быԓькаԥсан.

* * *

Аацын агәыҙра
аԥарԥалыкь
ԥырԥыруеит.
Шьыжьаахыс
Амра гәыкуеит.
Абзиабара
шәҭуеит,
Мранахыс,
Аацын агәыҙра
аԥарԥалыкь
ԥырԥыруеит,
Иуԥыст.

* * *

Аҳынра ашьшьыҳәа
ицәажәоит,
Ааԥынра –
агәы иҭацәажәоит,
Аԥхынра –
амца
агәаҳәоит,
Ҭагаланра –
ахьы
иаҳәоит.

* * *

Ҳапсҟәа
рыѽѽуеит Ахаан
Ишбылуа,
Емгеимцара
Аамҭа ишеит
Зегь зша…
Мсырқьаадыш –
Ахаан абҕьыц.
Ҳанытцуеит, –
ҳаныларцаз
Ҷыц

***

Саамҭа
быԥуеит
исымбаӡакәа,
Саамҭа
ԥыруеит
сымгаӡакәа,
Саамҭа
хынҳәуеит
Имҳәаӡакәа,
Саамҭа
ццакуеит..
Имццакӡакәа.

* * *

Аҙә игәнаҳа
ахызатцә –
Ҽаҙә игәы
иалоуп.
Пҫра-бзара
пҫахра,
Ҳаҟәымтцзакәа
Ҳалоуп.
Аамта хәмарра
Аамта хәмаруеит
Аамта ианнахуеит,
Амҩақәа,
ахсаалақәа,
Аамтала аҽеапсахуеит,
Аамта
асахьақәа.
Апҫреи
апҫтазаареи
Рыхәмарра
ихәмаруеит,
Аамта

Хәмаруеит,
Цсра-бзара
цсахра,
Ҳааҟәымтцзакәа
ҳалоуп.
Аҙәы игәнаҳа,
ахызатцә,
Ҽаҙә игәы
иалоуп…

* * *

Ажәҩан асы
аҩуеит,
Адгьыл зегь аҩуеит,
Аҙын абжьышкәакәа,
цыхха икаҵсоит.
Аҭынчра
шкәакәа
Абжьытцаҕа
каҩҩуеит,
Аҙынра ашәа
аҿымҭра
иаҳәоит,
Ажәҩан агәатца
Асаркьал шкәакәа
ҭаҩҩуеит,
Асы шкәакәа акы
аҩуеит,
Иаҵхьаз
шанхоит.
Аҙын аҿымҭра
Аҙын аҩымҭа,

Ҽыцны ҳаицаԥхьап,
Аӡынра ҳҭоуп.
Ҳҭалоит абагәа,
Аӡынра акәа,
Амра ԥхатцәыԥхатцә
Ҽымҭ иҭатәоуп.

* * *

Асы ԥарԥалыкьқәа,
Аҳын асышәтқәа,
Адгьыл рҽычоит,
Адгьыл дырхиоит.
Ԥшьаала,
Ажәҽан илбааит
амаалыкъцәа,
Еимгеимцара
ажәҽан
агәашәқәа
еимҟьоит.
Асы ԥарԥалыкьқәа,
Аҳын асышәтқәа,
Атԥлақәа ирыкәшоит,
Ихиаала
Игьежьуеит.
Аҳын иҳааршәу
Амра ҟаԥшьыхәхәара,
Асы шкәакәаҿ
ԥшьаала
иҳытуеит.

* * *

Иԥтит абжьы –
Ишәҭит Ажәа!
Иит Ажәа
ԥрырц,
Иԥтит абжьы –
Ишәҭит
Ажәа!
Иԥрит Ажәа,
Ажәԫан иатҙәа
иналҟьеит,
Амраду
ахыхьыц.
Изықәшәаз
рапхьа,
дҽыхеит,
Иԥтит амра,
Ишәҭит
Ашәа
ҽыц!

* * *

Ицеит,
ишцац
Ҭагалан,
Уара схәыцра
уалан,
Исызуамҳәоз
гәалан,
абҕьы аԥша
иагоз,
Икәашон
еинаалан,
игьежьуан
ихиаалан,
аҵыхәтәантәи
аԥырра
ззынхоз.
Ихәыҵхәыҵуеит
аҵлакәа,
Рҽыртцәахуеит
амҩакәа,

Ҭагалан акалҭмцаҿ
Ҽымҭкәа рыԥсы
рʒоит,
Урҭ иҭырхуеит
аамҭа,
Агәырґьара,
Агәалақәа
Ҭагалан асахьа
мца,
Адгьыл
ианнатцоит…

* * *

Атцх анышь ҩежь
цьа ҳагон,
ажәҩан ҳхын,
Абзиабараагәра
Ҳгон,
Амца ҳкын,
Апҵтазаара нтцәара
зқәым
ҳазыпҵшын.
Иубаʒомызт
акагьы,
Саргьы аʒәгьы.
Инасыпын
ҳара ҳзы
Нас мышкгьы.
Апҵреи Апҵтазаареи
еиҿапшуан
рыпҵсы ʒаны,
Амза нышь ҩежь
ҭахахьан,
ҳʒыхганы.

* * *

Аҧараҳәа
Ашә аатит,
Амрасаркьа сыԥнаԥшит,
Амцасаркьа
еибакит,
Ахәараҳәа
ажәԥан
шит,
Апҵа хытцит,
Ахш каҵәеит,
Дгьыли
жәԥани
еилнаргеит,
Дгьыли жәԥани
еибабеит,
Амрасаркьа
ҟаԥшь
былуеит,
Амцасаркьабла
сҵаԥшуеит,

Ахыԥшылара
згәаҕьыз,
Уахь иԥналан
ихынҳәыз,
Амра ашәҭ
шәахәа
каԥсоит,
Атцх амра бла
ҭашәоит.

АШӘА

Амсыр қьаадыш,
аҙыншкәакәа,
жәак
аныстцеит
сымшәаҙакәа,
маҙак
сымоуп,
имҳәаҙакәа,
сеилукаанҙа
сцыруеит...
сажәа аҭакгьы
смаҳаҙакәа
Уара бзиа
сымбаҙакәа
Аҙын мсырқьаадыш
былуеит...

* * *

Ашәа уҳәон
иаашаанӡа
сгәашәаҿ,
Сԥенцьрқәа
ԥхашьаны
иӡыҵуан.
Сгәы уахәон,
Сгәы уашәан,
Сыбзиабара уаҳәон,
Угитарабжьы
ашьшьыҳәа
сарԥашьуан.
Цых иазымҳәо
мыш ианылон
ашәахаа,
Амраца
асаркьақәа
ԥнаҿуан,
Ашәа уҳәон
Уи иаҳәон
ҳа ҳамаӡа,

Дағазнык са
саапын
хынҳәуан.

* * *

Ауаа реиԥш
аҩнқәа
азатцәра рцәымгуп,
ирзычҳаҙом,
Урҭ аччабжь
иаҳәоит,
Лашара иќаҙам,
Ԥхаррада ирылшаҙом,
Ԥхаррада иахәаҙом,
Ҷымҭзакәа
итцәыуоит,
Игәыԥуеит,
ԥсраҽенынҙа
игәырԥьоит,
игәжәажәоит,
Иԥсуеит,
уанырхьымҙа.
Уаҩыда
иԥсыдоуп,
Ибжьыдоуп,
Уаҩыда.

Ихьшәашәоуп,
имчыдоуп,
Иҭацәуп ауаҩ ида.
Ауаа реиԥш
аҩнқәа
азаҵәра
Рцәымҭуп,
Ирзычҳаҙом.
Ԥхарада иахәаҙом,
Лашарада изыччаҙом,
Ҷымҭҙакәа иҵәыуоит,
Игәыҷуеит ԥсраҽенынҙа,
Иҳәҳәоит урҭ рҷымҭра,
Иԥсуеит
уанырхьымҙа…

* * *

Акәап –
сара
сҷымтроуп.
Акәап –
сара
сымцоуп.
Акәап –
сара
сгәыҕроуп.
Акәапрацәа –
сымҧсроуп…

* * *

Сқәыԥшны шьыжьыказ
саапшуеит,
Сқәыԥшрахь схынҳәуеит
маҙала.
Саркьак агәатԥа
стапшуеит,
Исеиԥшу аҙә дсыҳәоит –
баала,
Баала, арахь бқәыԥшрахь
бхынҳәы,
Быҟаз, бҭахызар,
баанха.
Адәныҟа иауеит
асырҳәы,
Сгәаҷы амра былуеит
имцаха,
Агьежьқәа рыгьежь
еихшоит,
Раҙныԥссара
сыкәуп адәы,

Ашьацра шьапеилых
скәашоит,
Исықәыпса мраԥштәыла
схахәы.
Бабацои, бабацои,
бхынҳәы,
Асаркьа раҙныԥссара
ԥҿуеит.
Адәныҟа иауеит асырҳәы,
Сқәыпшра сахьымҙар сажәуеит…

* * *

Ажәҩан схалеит,
аха сҟьалеит,
Ашәахәамҩақәа
рацәан.
Мардуан шкәакәан
апҵа шьҭалеит,
Жәҩан
иатцәҟаҟаран,
итцәцан…
Цыхәапҵәарада
амардуанқәа,
Иҟәашкакараҙа
иҙыҵуеит.
Адунеи аамҵа
аханқәа,
Аетцәақәа лашауеит.
Ажәҩан
иҟоуп
Аҙқәа раҳра,
Апсҭазаара
ацапан.

Аамҭа ду
аҽыԥсахара,
Цыхәаԥцәарада
амардуан…

* * *

Абыжьқәа раҳреи
Аҽымтреи
еиҽапшуеит,
Абыжьқәа
цәажәоит,
Аҽымтра ҙырԝуеит.
Абзкатаҳа ҽаҳа-
дагәара
аҳауеит,
Гәнаҳак ахәра
ахьаақәа
пытуеит.
Абызкатаҳа
агәнаҳа
аҳауеит…
Аҽымтра
цәажәар –
Аамта хынҳәуеит.
Абжьи Аҽымтреи –
Аԝбагь еиҟароуп,

Апстазаара –
Аҽымтра
Аҽытбжьоуп.

* * *

Аҭаҳмада асакарақәа
дырнуп,
Гәыгран
алабашьа хәыҷ икуп.
Аамҭа асакара ду
дажьоит,
Еиҳа-
еиҳа
амҩа
харахоит...
Амҩа еихызҵәо,
илаԥш
зегь абоит,
Асакара аҷымҭра
ҷымҭ
иҳәҳәоит,
Аҭаҳмада
баша
иаҳаҙом,
Асакароуп,
уаҳа

акгьы
ибаʒом.
Аҭаҳмада,
асакараӄәа
дырнуп,
Уатцәы агәыгра –
амра дазыпшуп.
Уатцә макьана,
гәнаҳак
ашьҭа
зным,
Атцх аҷымтра
еипшуп цьаҳаным.
Цьара иҟоуп,
иааигәа цьанаҭ,
Амҩа дыӄәуп,
ихароуп
Ахраҭ…

* * *

l

Ууаи Атцх
хаакәакәара
ҳҷәып,
Ҳаицажәып,
Мышкы
Ҳаицыԥсып,
Уаргьы
саргьы
Атцх ҳашьып,
Ажәԥанахь
ҽыцны
ҳапрып.

ll

Ууаи,
Иаҳҷәып
Атцх,
агьама ҳбар
ҳаицыԥсып,

Атцх ҳанылап
шьапеилых,
Иаҳзымдырҙо цхаррак
Ҳашьып.
Иҳамаҙам хара,
Уаргьы
Саргьы
Амацәыс
ҳхьысын,
ҳаблит,
Инхеит асаат
хәыҷ агәеисыбжь,
Уаргьы
Саргьы
Атцх ҳашьит.

lll

Уааи иаҳжәып атцх,
ҳашьып,
Ҳаицажәып,
мышкы ҳаицыцсып.
Атцх ҳаныланы
Ҳцап.
Ҳқәыцшхап,

ҳашнеиуа
ҳҳәыҷхап.
Иаҳзымдыруа
ԥхаррак
ҳашьит,
Амацәыс ҳҳьысын –
ҳаблит,
Атҳ хаакәакәара
ҳжәит,
Уаргьы
Саргьы
Атҳ ҳашьит…
Ҳаицажәит,
мышкы
ҳаицыԥсит…

* * *

Ашәшьыраҽ инсыжьыз,
Сҟәардә хәыҷ ахала,
Атцхаҽ иԥшуп.
Ажәԥан етцәала,
Уаргьы саргьы ҳаԥхьа,
ҳнаԥсангь иԥуп.
Ашәшьыраҽ инсыжьыз,
Аҟәардә хәыҷ ахала,
Атцх иаԥылт.
Шәышықәса раԥхьа,
Уареи
сареи
ҳаԥхьа,
Ԥыцьа еиԥылт.
Ашәшьыраҽ инрыжьыз,
Аҟәардә хәыҷ ахала,
Уажәыгь ирзыԥшуп.
Издыруагь азә дыҟам,
Иабаҟоу, иахьцаз ҳәа,
Атцх еихашәуп.
Аҟәардә хәыҷ ахала,

Иамамшәа гәала,
Уажәыгь ирзыԥшуп.
Азаҵәра хчызаҵә,
Азаҵәра ѡнызаҵә,
Амза лашоит.
Ашәшьыраҷ инсыжьыз,
Аҟәардә хәыҷ ахала,
Атҳ аршоит.
Уареи сареи ҳаԥхьагь,
Уареи сареи ҳнаѡсан,
Зегь-зегь еиԥшуп.
Ашәшьыраҷ инҳажьыз,
Аҟәардә хәыҷ ахала,
Ҽаҙәы изыԥшуп.

* * *

Қьаад иатҷаан –
Амшын,
Аҕба
Салам шәҟәын
ихыз,
Аетҷаақәа
Аашанҙа
Амшын рыѡуан,
Амза
Блазатҷәык ала
Иапхьон,
Азқьышықәсқәа рысалам –
Аҕба
Амшын иатҷәа
Ихын…

* * *

Исоумҳәан амц,
ухы ужьоит,
Еиҳа-еиҳа сқәыпҵшра
наскьоит,
Иацатқыс
иахьа
харахоит,
Апсҭазаара агьама
сгәапхоит.
Исоумҳәан амц,
сузжьаӡом,
Са сқәыпҵшра
цахьеит,
ихынҳәӡом,
Сынхықәгылт
ҭагалан ахышә,
Асаркьеи сареи
ҷымҭ ҳаинышәт.
Исоумҳәан амц
баша цас,

Ицеит сара саамҭа,
имҩаст,
Исхыччоит,
Сахыччоит
зынгьы,
Сқәыпҵшын
уа уеиҧштцәҟьа
саргьы.
Ишлеит
сара ссаркьа
са сеиҧш,
Издыруа, исцәызҭцәахуа,
сҧеиҧш.
Иҧыххаасса аҷымҭра
Сыпҵшуеит,
Сқәыпҵшны
уаҭцәашьыжь
сааҧшуеит.

* * *

Аеҵәа хысит,
Иҭалт икауу,
Ажәфан иаҿысит,
Ҽымҭ ибылуа,
Атҳ ианылеит,
аҩыра жжаҙа,
Иаԥыртцырц
иаԥылеит,
Аԥсы лашаҙа.
Лашаран
иахытцуан
аеҵәа аԥсы,
Аеҵәа хысит,
Амарԥьа, абааԥсы,
Иахьҙада
лаԥшыла,
Инҭалт икауу,
Ажәфан еибырҳәоит,
Адгьыл иԥсуа.

* * *

Аамҭа сылсуеит
Ашьышьыҳәа,
Аҩыхааиԥш
ԥшьаала
сашьуеит,
Зныкаамма
аҩымца иаҷыхәа,
Дыԥсаанҙа игәатҵа
былуеит.
Аамҭа сылсуеит
ашьшьыҳәа,
Гәаныла ессаат
сыԥхьаҙоит,
Исзеилымкааит
аамҭа апштәхәа,
Апштәқәа зегьы
ԥштәык итаҙоит.
Зныкаамҭа
аҩымца
иаҷыхәа,
Ахааназ амца

Изхом.
Иаҳзаҭазом аамҭа
ԥсыхәа,
Ҳарцәоит, ҳашьыргьы
ҳаԥсзом…

* * *

Сышә иасуеит
иааҟәымҭӡакәа
аацын,
Сгәы ҭыҵсаауеит
хәыҷы-хәыҷы,
Инымҭәанда
аамҭа
краамҭа,
Ишәҭуеит адунеи
аха҂ы.
Сышә иасуеит
иааҟәымҭӡакәа
аҧхын,
Амра былуеит
адәаҿы,
Аҧстазаара
амца ду
сатҳан,
Қәицқәак стәахит
ҿымҭ
сгәа҂ы.

Иааҟәымтҵакәа
сышә иасуеит
ҭагалан,
Сышьҭа абыҧьѡежьқәа
ихнаѡоит,
Сызхьымзаз,
сгәы итҵхоз,
сгәы иалаз,
Ашәазатҵәык
сҳәарцаз
сынхоит.
Сышә иасуеит
иааҟәымтҵакәа
азын,
Сызхьымзаз
асаатқәагьы
шлоит,
Апҵтазаара
иԥхызхауаз
лакәын,
Сҽыхар,
ҽазныкгьы
схәычҳоит.

* * *

Аамҭа ахыц хәычқәа –
аԥсаатәқәа,
Аамҭа ҳазҳәо,
иаҳзырбо,
Иҳазгәамҭо
ҳаԥсҭазаара
асаатқәа,
Ишиасуа ҿымҭзакәа
изҳәо.
Аԥсаатәқәа – ҳаамҭа
асаатқәа,
Ажәҩан ахаан
иануп,
Аԥсҭазаара
иссиру
аҳамҭа
Еимаҳдоит,
акала
ҳаиԥшуп.
Иҳараҙа,

иҳараҙа,
аамҭа,
Ҳазхьымзо
ҳахьҙарцаз
ҳҭахуп.
Апсаатәқәа,
ҳапсҭазаара
асаатқәа,
Аамҭа
ахыцқәа
ццакуп.

* * *

Сыԥсы ҭысхит
ашәа сшашьҭаз,
Сыԥсы ҽысхит
сахьӡаны.
Ашәа асахьа
ҽыц иҭысхит,
Ашәа агьамамца
баны.
Избаз дабылуан
дымԥсырцаз,
Уи ахаан
иԥсы
ҭан.
Ажәɷан амца
нбанқәа
ирыԥхьаз,
Аеҵәақәа
реиԥш
дбылуан.

* * *

Ишԥашәаҳәаракәыз
аҟарматцыс хәычҷа,
ашамҭаз,
Амшын дуззa
ахәаҭаҳәа
еилазыршыз,
Иаҳәаз здыруандаз,
шьири,
Амшын дуззa агәы
зыртцысыз,
О, иамчузеи
атцыс хәычҷа,
атцысзатцә,
Амшын
дуззa
арцәажәара
згәаҕьыз.

***

Март атцык ҩежьқәа
цыруеит
уажә аҳауаҿ,
Аҟәатәи аҳауа,
март даҽеакуп,
Иччоит амимоза,
иамамшәа
гәалак,
Ақәаргақәа
ҩежьза,
ибыбышза
иртуп.
Иҩежьуп апша,
амзантә илбаазшәа,
Ажәҩан ихышәтыз
аҩежьцштәы
кәазоит,
Асаркьа ҩежь
дузза
цыххаа икапсазшәа,

Лашаран иаркушәа
амимозақәа
ԥхоит.
Издыруада агәыԥра,
иарбан
ԥштәу
излыху,
Аҟәатәи атԥхаҷ
уи иҩежьҙа
еилыԥхоит.
Ажәҩан ианылаз
ианытԥу
ианыху,
Асахьатыхҩы
ишәыга
ччоит.
Иеиҳау уи атыхҩы
дыҟаҙам,
дыҟам,
Аапын итԥнахуеит
асахьа
ԥсра зқәым.
Ашәыгақәа ҷыдоуп,
ашәыга зеиԥш
ыҟам,

Иамаҙам ҳәашьа,
еиҭасҳәарц
сҭахын,
Са исзымҳәаз
аҳәазшәа,
Аума згәаҕьытцәкьаз,
Март мза агәатцанҙа
иҭытцыз
абжьы,
Ишәҭит амимоза,
Исзымҳәаз аҳәозар,
Ақәаргақәа ѡежьҙа
иаартуп
шарпазы.

* * *

Адгьыл ажьы ахьуеит
Ҳа ҳаипш,
Ҳгәеипш иаргьы
Ахәрақәа анылоит.
Апсҭазаара,
иаҳхало
ҳапсеипш,
Ианаҳҳытцуа

Ан леиԥш
Иаҳԥылоит.
Ицәажәоит,
Итцәыуоит,
Иччоит,
Уахи-ени
Иҳахʒызо
Иҳазхәыцуеит.
Зцәа ҳалтцыз
Бзиа ҳабоит.
Агәатцанʒа ҳталаны
Ҳтытцуеит.
Аԥсы тоуп ҳара
ҳаиԥш,
Гәыкала зегьы-зегь
Иаҳԥылоит.
Адгьыл ажьы ахьуеит
Ҳа ҳеиԥш,
Ҳгәеиԥш
иаргьы
ахәрақәа
анылоит.

* * *

Ссаатҭ са сатцкыс
иццакуеит,
Нкылашьа амам,
ипыруеит.
Жәа-минуҭк еихеит
ԥхьаҟа,
Инхаз сазҳәода
шаҟа?..
Сагхар амуеи жәа-минуҭк,
Жәа-минуҭк сҭәахыр
схазы.
Нас ишпастахуеазныкԥ,
исырхынҳәыр зегь мышкы,
Шьҭахьҟа ашьҭрақәлара
мариоу?..
Аамҭа ахынҳәра зыпсоу,
Шаҟа ҳзышьҭыхыз,
инхаз,
Анцәа идыруеит
изыпсаз.

Иауоу иамуоу –
зегь акоуп,
Ҳнапы ианырҵаз лахьынҵоуп.
Ҳалахь иапҳьо
зегьы ибоит,
Зегьы здыруа
зны иҙбоит
Ҳапсҭазаара аҿҳәара,
Саатла ирыцҳауп
ашәара.
Еишьҭоуп атҵхи амши рхыц –
Апсҭазаара – агәы арахәыц.
Аамҭа агәы еисуеит.
Ссаат са сатқыс
иццакуеит,
Нкылашьа амам,
иԥыруеит,
Жәа-минутк еихеит ԥхьаҟа,
Инхаз сазҳәода
шаҟа?..

* * *

Ақәа акы аҩуеит
адгьылаҷ,
Аха иныкәба ицоит.
Аамҭа зегьы алаҙоит,
Адунеи ҭаҙоит…
Ақәа акы аҩуеит
адгьылаҷ,
Аҳәатәы рацәоуп.
Акәаҧ хәычқәа,
Акәаҧ рацәа –
Иаҳзеилымкаац
ажәоуп.
…Издыруада,
ҳаҧсҭазаара
Еиҧшзар ақәа арыц,
Иҳаҩуеит ҳаақәымҭҙакәа
Адгьыл ду Абҕьыц.

* * *

Схәычрантә стцәыуабжь
саҳауеит,
Цәашьа сымам,
хгашьа сымам,
Деилахоуп сан,
саха лымам,
Схәычрантә стцәыуабжь
саҳауеит...
Гарашәан уажә
слымҳа иҭаԥуа,
Сыччабжь гәхьааган
сыԥсуеит,
Исаҳаша нырцә саннеиуа,
Схәычрантә стцәыуабжь
Саҳауеит.

Исызгәамҭакәа сажәуазар?..
Сылабжышқәа сырбылуеит.
Сқәыԥшра ниакәкәан ицазар?..
Схәычрантә стцәыуабжь саҳауеит,
Гарашәан уажә слымҳа иҭаԥуа,

Сыччабжь гәхьааган
сыԥсуеит.
Исаҳаша ныркә саннеиуа,
Схәыҷрантә стәыуабжь
саҳауеит.

* * *

Аԥсрабла – амза
ҳҭаԥшуеит
Есуаха.
Ҳгәы иҭалан иҭыхоит,
Зных имцаха…
Ҳхагалан ажәҩан,
Нас дгьылкахь
ҳагоит,
Етцәа-етцәала,
Есытцых ҳашоит.
Са сиетцәа иарбан –
Ианыхәло сыԥшуеит.
Зегь реиҳа илашо ауп –
сыԥшаауеит.
Хәычы-хәычла схалоит
Сытцх амардуан,
Исзеилымкааз аамҭа
Сазтцаарц, избан?
Хынҳәра заҟәым,
Имҩасыз, ицаз,

Есыуаха
амза – аԥсрабла
сҭаԥшуан…

* * *

Аетцә сагәылшәан,
Ашамҭаз скашәеит,
Убла сыхшәалеит,
Угәатца сҭашәеит,
Кәицны сеицралеит,
Нас сымцахеит,
Ашоураз уанҙышоз
Сҙыхьны сухьҙеит,
Нас сиетцәа
гәхьаазган,
Ҷыцны схынҳәит,
Ажәҩан ду схалан,
Цаҟа – адгьыл,
Сыпшит,
Ишызбац апсҭазаара,
Зымҩасны ицон,
Уара адгьылаҷ
уҟан,
Са жәҩанаҷ
сынхон.

Иҳаҩсыз ашәышықәса – аҵымҩас
ҳабжьан,
Аарцә аетҷәа икьаҭаз,
Ныркә ажәҩан
иаҿан…

* * *

Ана бзы

Лыхцәы лԥоит
сыԥҳа.
Дҭыԥҳауп.
Са дсаԥысит,
Са дсеиҳауп,
Акала дсеиԥшуп
хараҙа,
Сыччаԥшь
сылсуеит итцарҙа.
Сара сеиԥш
дыччоит зынҙа,
Иацтәи сыԥшқа хәыч – схәычҙа.

Дсывагылоуп аҭыԥҳа,
Дсывагылоуп
са сеиҳа,
Сгәыгра,
сгәырґьа хәыч,
Сыԥҳа.

Ла илтәуп аамҭа,
дҽеырбоит,
Маҙак лымоуп,
Лыхцәы лпоит,
Даныпшылоит адунеи,
Саркьалашан,
ишеи-ишеи.
Уаҟа аамҭа
цаҙом,
лқәыпшра лҽаччоит,
дыццакҙом.
Ла илтәуп аамҭа,
дҽеырбоит,
Маҙак лымоуп,
лыхцәы лпоит…

* * *

Адгьыл –
арбан?
Адгьыл –
зусҭа?
Адгьыл – уи зегь ҳара ҳауп.
Ҳани
ҳаби,
ҳа ҳазтәыда?
Адгьыл,
Ажәҩан –
Зегь аӡә ҳауп.
Адунеи
Аҳарҭа-асырҭа
Иалаҳдырааueи ҳара?
Адгьыл ҳақәуп,
Изгәаҕьрыда?
Ҳара иаҳҭасым азҭаара.

* * *

Исҭахуп ашьшьыхҩаа
аԥсра,
Сыбжьы мыргаҙакәа.
Аҙәы агәхьаа дасмырго,
Уаҩы симбаҙакәа.

Исҭахуп ашьшьыхҩаа
аԥсра,
Ажәҩан аԥштәы схаларц,
Исҭахуп сыԥрырц хара,
Ҷыцны сыԥсы ҭаларц.

Ашьха ԥагьа
ақәцәаны,
Етҵәа лашан сгәылтцырц.
Иуарҳалхаз адәаҷы,
Шәҭышкәакәаны
сцәыртцырц.

Исҭахуп сыԥрырц
хара,

Сеиҭахынҳәырц
ҷыцны.
Зынӡа ишыҟаӡам
аԥсра –
Ажәабжь Бзиа сыцны.

* * *

Ажәра-саркьа
уаныԥшылоит.
Уа иахьа зынʒа
иубаʒом.

Уа иацы ыҟоуп,
зегьы уԥылоит,
Уатԥәы уацәажәоит –
уԥсʒом.

Уа угьқәыԥшуп,
уагьхәычыми,
Аамта ыҟоуп узхара.
Аԥстазаара уара
иутәыми,
Зынʒа иҟаʒам
аԥсра.
Аамта агәы унтала,
Уара иузааигәаʒо ԥшаа.
Уԥсы ушьарц азы
аамтала

Ԥшьаала улацәа
еиԛәыпсa.

Уцә, ашьшьыҳәа,
ԥхыʒ иупылоит,
Бзиа иубоз, уа узбоз,
Гәыԥра саркьан
уаныԥшылоит
Амза, есыуаха
узжьоз,
Узатԥәыми
уахьцалакгьы.
Адгьыл уакәшоит,
Ухы ужьоит,
Апсҭазаара,
уи Аҧакгьы –
Амра гылоит,
иҧашәоит.

* * *

«Амраҽ» ҳаиԥыртцит
иацы,
Иԥшуп, ара иԥшуп
асқьала.
Ҳқәыԥшра ҳтцәахит
ҳагәқәа рҽы,
Иҟоуп, уи иҟоуп
ааигәа.

Аамта араҟа ихынҳәуеит,
Игьежьуеит, игьежьуеит
сыблахатц,
Адунеи даҽазныкгьы
иааҳәуеит,
Сҩызцәа акы
рмыхькәа
еиқәхарц.
Аибашьра иалтцуеит
дара,
Сҩызцәа ак рыхьуам,
еиқәхоит,

Еицакуам ахаан
рыԥшра,
Урҭ «Амраҽ» иҟоуп,
инхоит.
Ишыччац иччоит рлакҭа,
Еицәажәоит, иацеиԥш
иеизыԥшуеит,
«Амраҽ» еиԥылоит
еиҭа.
Харантә
рыбжьы саҳауеит.
«Амраҽ» аҳауа
ҽакуп,
Акы иеиԥшым
Иаҳзымжә акаҳуа.
Ҳагәхьаазго Амра
ҳзыԥшуп,
«Амрахь» лассы-ласс
шәхынҳәла.
Шьыбжьон уа
Зегьы-зегь еизоит,
Изеиԥырымҵуа,
инхоит хәылбыҽеха,
Са сԝызцәа Амраҽ
инхоит,

Амза иануп рхы-рҿқәа.
Абар, ашәахәасҭа лашьтуп,
Ажәѡан аҟнытә илбааueит,
Апсҭазаара «Амраҿ»
ҽакуп.
Еиҧыларц зегь уахь
иццакуеит.
Шәабаҟоу?
Ҳаицәажәап ҽазнык.
«Амраҿ», издыруеит,
шәынхоит,
Амраҿ инхаз хәылпазык,
Гәхьааган,
сҭәыуарц
сҭаххоит.
Ахаан ишқәыпшу
инхаз,
Сѡызцәа рызҿыстырц
сҭахуп,
Уаҭәынӡа,
«Амраҿ»
ҳаиқәшәоит,
Уаҭәынӡа агәыҕра
ҭәахуп.

«Амраҽ» ҳаиԥыртцит
иацы,
Иԥшуп, ара иԥшуп
асқьала.
Ҳқәыԥшра ҳтцәахит
ҳагәқәа рҽы,
«Амрахь» акы
ҳаԥхьоит
еиҵа.

* * *

Исымбац аеҵәақәа
Ажәфан иаҷоуп.
Имышәҵыц ашәҵқәа –
Сызхьымзо аамҵоуп.

Ҳәаак ауп иҟоу –
Ахаан захьзу.
Аҧсҭазаара амфаҷ
Адырга иану.
Ажәфан зны ххалоит,
Зны адгьыл ҳануп,
Иҳамбац аеҵәақәа
Макьана итҷәахуп.

Иҟоуп аҧсҭазаара –
Агәыҧра захьзу,
Маҷзак ҳазхьымзаз,
Зегь реиҳа игәыцхәу.
Зегь реиҳа иузааигәоу
Зны ихарахоит.
Иумбац аеҵә
Лашаран инхоит.

* * *

Абрыскьыл-затцəра
Ҳапнымтцəа,
Азатцəра –
Азынцьыр зызпымтцəа,
Апстазаара – гəыгра нымтцəа,
Атцыс затцəы –
Зҳəатəы нымтцəа.
Аҳапатца – цəыкəбар
пҳзаша,
З-ҽамԥак –
Иузымхо аиаша.
Зегьы еиҟаразтəуа,
Аамта-гəаша,
Абраскьыл иртцысуа агəашьа –
Пстазааразаап, зхацкы ҳцаша.

* * *

Амза сатҙаца итԥаԥшуеит,
Амза зжәуеит,
Нтҙаара ақәым.
Амза сатҙаца итԥазеит,
Аҧыцьбара ԥсра ақәым.
Зны аҿатахьа зқәыз
Ҩазамкьат ҭацәыма?
Аҧыцьбара зжәыз,
Урҭ ахацәа ашьыма.
Цәыкәбар, цәыкәбар
Ажәҧан
Иалыкәкәоит
Амза,
Исымжәыр игәнаҳауп,
Ихытҵуеит мамзар.
Инсыжьхьо атцыхҟәа –
Аетҙә алышәшәоит
Атцла,
Ахызатҙә иаҧызоуп
Итԥашәаз рыуа сгәатца
Издыруандаз, усҟан,

Саҕа зны дысҩызан,
Абзиабара хәшәын,
Нас ашҳам иаҩызан.
Аԥсҭазаара усҟан
Иҩыцқьан, иҩызын –
Зны ихаан,
Зны иџьбаран,
Иашан ишнеиуаз-шнеиуаз.
Иаҳҳаҳаршҭуан ҳшыҟаз,
Ҳаныҟаз, ма ҳзеиуаз.
Амза сатҷаца итаԥшуеит,
Амза зжәуеит, нтҷаара ақәым.
Ҩаҙамкьаҭ – ҭацәра зқәым,
Аҩыцьбара ԥсра ақәым.

* * *

Адгьыл ҳалабоит
аҙеиԥш,
Ҽыц ҳаиҭалтцырц
Мшаҽнеиԥш,
Ҳапсы ҳхалоит
шәахәаны,
Нас иаҳҳытцырц
ашәаны,
Жәԥан ианылоит,
ихьҙынтцоуп,
Кәап-кәап
адгьыл
ҳахьыгҙоуп…

* * *

Исыблит ари амш
Ацәашьеиԥш,
Илашьцеит,
Алашара асыркыроуп.
Аетцә ианырҭазар ҳԥеиԥш,
Ажәԫан – иаҳгәаламшәо ԫыроуп.
Ҳаԥхьоит зны амш,
зны атцх.
Адыргақәа,
акәаԥқәа
ҳархысхьеит.
Асаркьа ҭаға –
Аамҭа хьамԥш,
Иԥыххааса
шәынтәны ҳанытцхьеит,
Иалаҳхи шаҳҳәо
адунеи,
Хь-рахәыцны
ҳарсоит
асыга.

Уарҳал дук
асахьа ҳамсуеи,
Аха иарбану
Иалаҳҳуа
Ашәыга…
Еилалоит аԥштәқәа,
Абыжьқәа.
Дыды-мацәысны
еилытцуеит
Сыга – рахәыцны
ҳаԥсҟәа,
Сахьа ссирк
ҷыцʒан
Ирхәыцуеит.
Ҳаԥхьоит
Зны атцх,
Зны амш.
Ажәѳан аартуп –
Аԥшьаѳыра
Асаркьа ду – аамҭа
ахьампԥш,
Дунеи ду
иахагьежьуа
алыра.

* * *

Аҧана бзы

Бара беиҧш,
саргьы схәыҷын,
Сан лкалҭқәа сырхьынҳалон.
Быхцәқәа реиҧш,
сыхцәқәагьы рҳәын,
Сшәаны, ирҳәар ҳәа,
сырцәыбналон.

Схәыҷра саркьан исҿаҧҧоит,
Ба баныччо, ба бангәыргьо,
Бҭәыуар,
сара сакәушәа збоит.
Схәыҷра спылоит
банысҧыло.
Ашҭа бакәша
бызхара,
Са сызхьымзаз ба бахьзароуп,
Бхәыҷра ббароуп
бгәазхара
Инасыҧхарц
бшәаҳәароуп.

Бара беиԥш, саргьы
сҽеырбон.
Аԥсҭазаара қәыԥшра
нымҭәан,
Адунеи – зегьы срыхьзон,
Сыччабжь сахәаҽуан
исхыҭәан.

Аԥсҭазаара – ацхарпа,
Сара исзымжәыз,
бара ибжәыроуп.
Бкәашала, нас, бкәашала,
Ажәѡан бхаларцаз
быԥрыроуп.
Уажә сазыʒырѡуеит
быбжьы,
Сыгәгьы иснаҭоит
зны са сакәушәа.
Сышәҭ- игәылышәҭыз шьыжьы,
Спарԥалыкь хәыҷ
ажәѡан иамкуа.
Адунеи – зегьы брыхьʒа,
Быччала нас,
шаҟа бзыччо.

Бҽырбала нас, бҽырбала,
Бара – сқәыԥшра,
бзантцы исзымхо.

* * *

Аамҭа аҽыццышә,
Уаҕәра сыркы.
Ухьтәышькыл ангылара
Еиԥшым акы.

Адгьыл закәузеи?–
Апсҭазаара акәап.
Издыруада, изкузеи,
Еилаҳкаар – ҳацәшәап.
Аха
иҳазҳәода аҭак –
Даҳбаӡом.
Акырынтә ҳаиуеит,
Аха
зныкгьы ҳапсӡом.
Апсҭазаара – ҭабырг,
Пхыӡуп апсра.
Аамҭа аҽыццышә
Ҳаннажьуеит
цьара.

* * *

Атцх атцхқәа ѡнакуп,
Амш нықәгылеит ахышә.
Апсҭазаара ашә аартуп,
Ажәак нықәыххит ақьышә.

Шәахәа ччабжьны зыпҳал ҭәыз,
Аҭыпҳаԥшза шьыжь азыхьаҿ,
Ахаҳә арччара згәаҕьыз,
Агәзра зқәыхәмаруаз лқьышәаҿ

Цәыкәбарк бырлашны илашон,
Илхашҭырцу азыхь агьама.
Заагара ҳәа шьыжьла дцон,
Амра леиҿеырбон аргама,

Лзара иакәшон лаԥшмацәыс,
Ах, уи арԥыс дзыргәаҭеиз
Сеидру издыруа, Анцәа иныс,
Уи азыхь ашҟа дызнеиз.

Атцх атцхқәа ԝнакуп,
Амш аԝнытцҟа – амра шаша.
Апсҭазаара ашә аартуп,
Бзиабаран зхатцкы ҳцаша.

* * *

Уажә изжәуеит аҩыцьбара –
Сгәаҳәара ишьаҳау.
Атцхқәа рыхкыцьбара –
Тҷхык зегьы иреиҳау,

Сахәаҽуеит есааира
Гәтыхак хәыч-хәыҷы.
Иҟами узииаира,
Иҷыхаанҙа угәаҷы.

Атцәцеиԥш итахәмаруеит,
Угәатцанҙа аҩҷа,
Зны имаҷарны ихытцуеит,
Иузымжәыз аҷамҩа.

Уарлашәуеит, уардагәоит,
Ажәакгьы унарҳәаҙом.
Аха хьаас иҟоу,
Уи ушьта уашьҙом.

Лахьынтцак иацәымзоуп,
Жәԥанаҷ амзаҷа.
Уажә изжәуеит аԥыцьбара,
Сеилаҳан аԥҷа…

* * *

Ажәытә абзиабара ҽакын,
Еиҳа ихыркын, еиҳа игәкын.
Ажәытә аԥсҭазара ҽакын,
Гәыблрала еибаркын.

Аԥсҭазара хаан еиҳа,
Аамҭа ҽакын зынӡа,
Аамҭа аун ууанӡа,
Ишан зегьы, зегь уамашәа.

Аԥсҭазара агьама цеит,
Ҳабзиабара даҽеакхеит.
Иара аамҭа ццакӡеит,
Иахьцаз, иахьааз ҳәа ҳамбаӡеит.

Агәбылра ҳҳашҭт цьара,
Ҳахьӡом аира, ҳахьӡом аԥсра.
Ҳагьеибабом ҳазхара,
Ҭакыс иамои ҳанхара?

Аԥсҭазара агьама цеит,
Ҳабзиабара даҽеакхеит.

Ажәытә зегьы-зегь даҵеакын,
Гәбылрала еибаркын.

СЫҴКӘЫН ИАШӘА

Исызҳауеит – сеицәкьысуеит,
Ажәфан сатцакьысуеит,
Амра сатцакьысуеит,
Аетцәақәа сыркьысуеит,
Исызҳауеит – сеицәкьысуеит,
Адау сиапцысуеит,
Ашьхақәа сырхысуеит,
Апшалас сапцысуеит,
Сызҳауеит – сеицәкьысуеит,
Зынгьы исырмацәысуеит,
Абжьымшынк сыртысуеит,
Саб мышкы сиапцысуеит,
Сызҳауеит – сеицәкьысуеит.

* * *

Изатцәуеит аԥша адәныҟа,
Уааи, уѡнал сыѡны.
Ҽымҭ еибаҳҳәап зны ҳагәтыха,
Нас, иаҳжәып аѡы.

Иԥьбароуп уажә атцх еиқәара,
Аетцәқәа ҭаауеит.
Ааигәа дыҟоуп сыблеиқәара,
Ирласны даауеит.

Аха иҟоуп даҽа гәтыхак,
Иаҳамҳәо, итцәаху.
Зынгьы иаҳнаҭаҙом аԥсыха,
Иахьазы имыцхәу.

Ҳгәалашәара ҽамѡа- ԥсыхәа,
Саҙару – стцаауеит?
Уаѡ изнымкыло аҽыхәа -
Аамҭа ԥыруеит.

Изатцәуеит аԥша адәныҟа,
Уааи, уѡнал сыѡны.

Ҽымҭ еибаҳҳәап
зны ҳагәтыха,
Нас, иаҳҗәып аҩы.

* * *

Асаркьа ҳабоит,
ҳабаҙом,
Ҽаҳҭыр ҳабжьы
аҳаҙом.
Уантҷәыуогь,
Уаныччогь
еиԥшуп,
Блазатҷәык ала
иузыԥшуп.
Ишыћац ићоуп,
иаанхоит,
Ҳанылоит,
Ҳанытцуеит,
Ҳнаскьоит.
Зегь, зегь азеиԥшуп
иара,
Аԥстазаара,
Агәыргьара,
Аԥсра,

Асаркьа ҳабоит,
ҳабаҙом.
Ҷаҳтыр,
ҳабжьы аҳаҙом.

* * *

Сыԥкәын Астԥан изкуп

Идыдуеит, умшәан,
Лассы ихкәоит ақәа,
Сыԥкәын хәыԥ, умшәан,
Сара сахь ууаскьа,
Исыкәырша унапқәа,
Лассы ихкәоит ақәа,
Идыдуеит, умшәан,
Амацәыс каԥԥоит,
Амра анцәыртԥ ушьтан,
Ублақәа ԥхашьоит.
Сыԥкәын хәыԥ, умшәан.
Сара сахь ууаскьа,
Исыкәырша унапқәа,
Лассы ихкәоит ақәа.
Ԥстазаароуп, схәыԥы,
уи зегьы – умшәан,
Нас, уи хәыԥы-хәыԥы,
Уашьцылоит ушьтан.
Исыкәырша унапқәа,

Сара сахь уаскьа,
Идыдуеит, умшәан,
Лассы ихкәоит ақәа.

* * *

Санду Лил Џлиаҧҳа
илыхьзынҩылоуп

Бныҳәала, сбыҳәоит, санду,
Аҧсҭазара ныҳәан изшаз,
Бажәа наӡоит Анцәа иҧы,
Илыпха биҭоит Ҳазшаз,
Биҳәа ҿазнык – Анцәа ду!
Бажәа цәашьымцан иакуп,
Бныҳәала, сбыҳәоит, санду,
Бныҳәаҧхьыц ҳацзарц сҭахуп.
Бныҳәала, сбыҳәоит, санду,
Бныҳәала, бажәа наӡоит,
Ныҳәароуп адгьыл ду зку.
Ажәак адунеи еиқәнархоит.
Бныҳәала, сбыҳәоит, санду,
Аныҳәашьа ҧыц исыртца,
Еиҭаҳәа – Ҳазшаз Анцәа ду,
Зда Дҳамам, зда Дыќам
дхаҵа.
Бныҳәала, сбыҳәоит,
санду,
Аныҳәашьа ҧыц исыртца.

* * *

Сытҳ абартца хәыҷ – амза,
Сықәгылан, тцаҟа сыԥшуеит.
Аетцәақәа рдунеи амтца,
Дгьыл хәыҷык агәы еисуеит.

Шәыгак ала атҳ рхысит,
Дгьыли жәԥани неизакны,
Кәапрацәала ажәԥан дрысит,
Ҳлахьынтца етцәақәа аркны.

Зегь артынчит арԥашьыга,
Ацәгьеи абзиеи зегь еиҭоуп.
Сытҳ абартца хәыҷы – амза,
Алашара гәыгыртоуп.

* * *

Мѡасыѡ ццак аамҭа,
Са сахь умѡахытц.
Апсҭазаара ахьтәы саат,
Иахагьежьуа ахыц.

Уца нас, уцозар,
Уахьынӡацо сга.
Са исымбо нхозар,
Избарц сахьыгӡа.

Аамҭа ахыцқәа,
Ҳазҭымтцуа ҳзыниеи.
Исоуҳәаруеи ишишаз,
Ҳазшаз адунеи.

Мѡасыѡ ццак аамҭа,
Са сахь умѡахытц.
Апсҭазаара ахьтәы саат,
Иахагьежьуа ахыц.

* * *

Атцх аҳардан
афԥы,
Маҷ-маҷ атцх арԥашьызаап.
Сзеилаҳаз ҿамԥак аԥы,
Абзиабареиԥш сашьызаап.
Ажәԥан саркьаҿ
еиҿапшуеит,
Ҭагалан ааԥын иапылан.
Сқәыԥшра гәхьааган
сыпсуеит,
Сагьартҵәыуоит сыбла
ихылан.
Сгәы амца ҭалоит
сызҿытуа,
Зны бзиабаран
сынзыжьыз.
Сеиҭахынҳәуеит сгәы
ԥшаауа,
Уи исцәыӡыз дахьынсыжьыз.
Аамҭа аӡахәа рҳәы,
Жәԥан-ахьымардуан ихалаз.

Сеиҭамыҳәеи – ухынҳәы,
Сахьымʒакәа исыцәҟьалаз.
Ажәфан саркьаҷ еиҷаԥшуеит,
Ҭагалан ааԥын иаԥылан.
Сқәыԥшра гәхьааган
сыԥсуеит,
Сагьартҵәыуоит сыбла
ихылан.

* * *

Ҽыц иҭаҳҳып
Амш асахьа
Амра,
аʒаʒа,
аҭыс абжьы.
Зынʒа исхашҭит
ухаҽсахьа,
Зынʒа исхашҭит
уа убжьы.
Зны сашьуан
убжьы аҩыхааиԥш,
Ах, ишпаԥьбараз
зынгьы,
Сҭанагалон арҩаш
бжьыхааиԥш,
Зынгьы исханаршҭуан
сыхгьы.
Ах, уи аамҭа
хынҳәыʒҭгьы,
Аха уаҳа уи
хынҳәʒом,

Ажәак уаҳәара
сгәаҕьызҭгьы,
Даҽакала зегь ҟалон.
Зынӡа исхашҭит ухаҷсахьа,
Сзыргәаҭеиуаз уа убжьы.
Ҷыц иҭаҳхып амш асахьа
Амра,
аӡаӡа,
аҵыс абжьы.

* * *

Имацәысыр ҷыц ишоит,
Ажәҩан саркьа еиҩшьшьоит,
Адгьыл бзиабаран ишоит,
Етцәак ҷыхан, илашоит.

Апсҭазаара хәыҷ-хәыҷы,
Џьара дкьаасуеит ахәыҷы.
Дгьыли жәҩани зны еиҭоуп,
Урҭ еидызкылаз ажәоуп.

Аҙи амцеи рҳәоу еиқәшәоит,
Имацәысуеит, ҷыц ишоит.
Ажәҩан сцәывтцыпшыр сҭахуп,
Асаркьа сахьа ссирк ануп.

Сылапш итцашәоит, еимҟьоит,
Аха, нас ихәашхәашоит.
Апсҭазаара – агәы абжьы,
Еипшнысшьалоит адыдбжьы.

Дунеи атцанҙа џьара,
Адгьыл цәажәоит азхара.

* * *

Иуцәыхароу аетцә,
Зегь реиҳа илашоит.
Узхамлац ашьха,
Зегьы иреиҳахоит.

Ашәҭ иузҽымхуа,
Зегь раҭцкыс иԥшʒоуп.
Иузымҳәац ашәа,
Уԥсы аҽҳәароуп.

Иумаʒаз аԥхара,
Иумаʒаз абжьы.
Иузымшәо ахара,
Узырҽыхо шьыжьы.

Иузымҳәаз агәала,
Гәҭыхак, маʒак.
Ҳазхьымʒо аԥсҭзаара,
Иаҳзымхо хәычʒак.

Зегь иҳацрыхо,
Мцаны иҳацроу.

Аҙәгьы издыруам,
Ҳахьынтәаа, ҳахьцо.

Иуцәыхароу аеҵә,
Зегь реиҳа илашоит.
Узхьымҙаз апсҭазаара,
Ҳәаан иаанхоит.

* * *

Исоумҳәан, адыд абжьоуп,
Сацәшәоит, акы еиԥшым абжьы.
Издыруеит, макьана акрыбжьоуп,
Гәыгран иҳаԥхьоит уатцәы.

Зегьы, зегь ҳзықәгәыгуа – Аҳәы,
Ҳалаԥшқәа хыхь изырхоуп.
Издыруада иҟоу уатцәы –
Ҳа ҳзыҳәан уатцәынҳа маҳоуп.

Исоумҳәан, адыд абжьоуп,
Сацәшәоит уи, сацәшәатцәҟьоит абжьы.
Иувсыз аԥстазаара бжоуп,
Еиԥшуп иузымжәыз аҩы.

Атцлақәа рҽымтра аԥшоуп,
Рыгәтыха ҭагалан иаҳәоит.
Ргәалақәа хызҩо асоуп,
Рыҩнытцҟа аԥстазаара ҳәҳәоит.

Издыруада иҟоу уатцәы,
Ҳа ҳзыҳәа уатцәынҳа маҳоуп.

Сацәшәоит акы еиԥшым абжьы,
Сымԥа макьана акрыбжьоуп.

* * *

Дышәтит амытцмыцьшәтеипш
дшашаҙа,
Дзымбац адунеи дықәзаарын
башаҙа.
Апшҙара зшаз аума шпаигәағьи,
Дызбазгьы дзымбазгьы ишпарури.
Дышәтит амытцмыцьшәтеипш дшашаҙа.
Адунеи аблақәа хылкыма?
Гәы зыстоу, изыстамгьы ргәы тылхыма?
О, илгәағьи, илгәағьи иараби,
Илыхәлаччаз диеипшызма асаби.
Апстазара апшҙара ацызшаз,
Игәағьит, аха аумаҭәҟьа шпеигәағьи,
Дышәтит амытцмыцьшәтеипш дшашаҙа.
Шьыжьҙаҙа иагәылшәаз абырлашқәа,
Ла лоуми урҭ ссирхан изырлаша,
Аетцәақәа кыдышәшәо изыршанха,
Арпыскгьы дгьежьы-гьежьуа дықәзырха.
О, ибгәағьи апшҙара еиканува?
Анасыпи апстазаареи шеицuуа,
Быблақәа еиҭарҳәоит апстазаара,

Изыԥсоу мышкы адунеи ақәзаара,
Аԥсҭазара иузымԥшаауа амаҳа,
Ҳаҩаҳоит, иаҳаури башаҳа.
Дышәҭит амыҭмыцьшәҭеиԥш
дшашаҳа.

* * *

Саб Вало Сақаниа
игәалашәара иазыскуеит

Избан саб,
аԥсҭазаара абас узажьо?..
Атдааиԥш ихьшәашәоуп
ахаҳә иҳабжьоу.
Угәхьааган, амҩахь
лассы-ласс сыԥшуеит.
Сыблақәа кыдхала,
сҭәыуо схынҳәуеит.
Сылаҕырҙ ала
исзырҟәандару ахаҳә,
Блала ҳаицәажәап,
угәалақәа саҳә.
Аԥсҭазара еиҭаҳҳәап,
еицаҳҳәап ҿазнык,
Угәхьааган сҭәыуап,
Сыштҭәыуаз шьыжьык.
Уԥсацлашан амра,
хыхь унаскьеит.

Исылымшеит уаҳа,
ууаныжьны снаскьеит.
Иҳамчуи, акымзарак,
зегь ҳамала ҳшоуп.
Апсҭазара ахаара –
атцыхәтәан иашоуп.

* * *

Сгәабжьы ақәеиԥш ихкәоит
мачԥ,
мачԥ,
Ақәа инацлоит уи ахәҭаԥ,
Сыччаԥшь – амра ашәахәа,
Заҙан иқәҭәоит умҙырха,
Сылабжышқәа хәылбыҷеха.
Сақәыԥсычҳабжьуп аԥша,
Ааигәа сыҟоуп, нас сыԥшаа,
Сгәабжьы ақәеиԥш ихкәоит
мачԥ,
мачԥ,
Зегьы ирзысшоит уи
ахәҭаԥ.

* * *

Сентиабр иахалеит,
Ҭагалан афѡы.
Абҕьыжәеиԥш ҳарԥьалеит
Аамҭа аԥшѡы,
Ҳаман идәыԛәлеит,
Ҳабацои? –
хара,
Аҙәаҙәала ҳаԛәлацәа
Нҳажьуеит ԥьара.
Аԥсҭазаара ашыраҷ,
Ҳхы-ҳҷы даҽакхеит,
Агәхашҭра ашәшьыраҷ,
Инхаз рацәаѡхеит.
Пхыҙушәа, ԥхыҙымшәа,
Аԥсҭазаара цоит.
Ҳазхьымҙаз зегь цәыҙны,
Зегь ҳхы ҳазынхоит.
Сентиабр иахалеит,
Ҭагалан афѡы.
Абҕьыжәеиԥш ҳарԥьалеит
Аамҭа аԥшѡы.

* * *

Исызгәакьоу
Циала Чичба лахь

Бымшәан, ҳажәӡом,
Ҳаԥшра ҳаԥсахуеит,
Ҳагәгьы ҳаԥсахуеит
хәыҷ-хәыҷы.
Ҳаԥсҭазаара ѳны ианаҳҳуеит,
Атцыхәтәантәи ацәаҳәаҿы.
Бымшәан, ҳаԥсӡом,
Ҳдунеи ҳаԥсахуеит,
Ҳдунеи ҳаԥсахуеит
мышкызны.
Аԥсҭазара ҿыц иаҳбахуеит,
Ҳаиҭанықәыпшыр адәы…

* * *

Издыруада, ҳашьхақәа
Ашәҩык Нарҭаа ракәхазар?
Зны аҧсҭазаара иҟаз,
Ҳара ҳзыҳәа илакәхазар?..
Издыруада, Нарҭаа
Ус ҳадгьыл рыхьчазар?
Шьханы рыҧсҟәа ҳакәыршан,
Нас, мышкы ихаҳәхазар?
Ҭыси-ҳәыҳәи ирҳәарцаз,
Рҭоурых нхазар?
Нарҭаа ирыхьыз ҳмыхьырц,
Ҳгәыҳеантҵаны ицазар?
Аилшәара уашәшәыроуп,
Сасрыҟәа ишьапаштцеиҧш.
Ҳауаҩра ҳмырпсыроуп,
Атцыхәтәантәи амцеиҧш.
Ҩаҙамкьаҭ аҧеыхабжьы,
Издыруада, дыдразар?
Уи аиҧш акы ҳмыхьырцаз
Нарҭаа иаҳдырҳазар?..
Ҽыҭ-еыҭ ҳадгьыл ҳалаҙо

Ҳалагазар, гәнаҳароуп.
Иахьа ҽымҭ иҳалаҙо,
Уаҵәы ҳаҧсыцқьа ахҭнаҳҵароуп.
Издыруада, ҳашьхақәа,
Ашәҩык Нарҭаа ракәхазар?
Урҭ ҳадгьыл ахьчараз
Наҙаҙа ихаҳәхазар?…

* * *

Ԥша напы сшьышьы,
Қәа напы скәаба.
Ашәҭ афԥы саршьы,
Цәгьа сакит аӡба.

Зыхьшәашәа ҽамԥак,
Ашәҭ аӡаӡа сыржә.
Иахьеихало хы-мԥак
Амза саркьа хыршәҭ.

Адунеи ааҳәит,
Зегь ҽеакала избоит.
Амца акит ақәа,
Амацәыс иаршоит.

Ԥҭа напы унасхьыс,
Қәа напы сҭаҳәҳәа.
Еиҭасҳәеит, Анцәеиныс,
Ажәазатцәык сырҳәа.

Амца акит ақәа,
Адунеи ааҳәит.
Цәгьа сакит аӡба,
У-у- Аллаҳ – сыблит…

* * *

Ицаз иахьоуп – иацы,
Иацгьы – иахьоуп.
Ари адунеиаҽ сара сзы,
Зегьы мышкоуп.
Иацтәи атҷәашәҭоуп –
Иахьа атҷәа,
Иацтәи аԥхыӡ…
Аԥсҭазара сгәырґьатҷәа,
Сынхытҷт ашәхымс.
Шьаҽак зыбжьоу,
Ари адунеи –
Ишоуп убас;
Иацтәи амаҷар –
Уатҷәтәи абжьеи,
Ахаан – ҳцас,
Урҭ ирыбжьоу,
Иаҳҳәуеит аѳы,
Зыгәра ҳамгаз,
Илеиԥшуп аамҭа -
аԥшѳы,
Зыбжьы ҳмаҳаз.

Иацтәи амаҷар –
Уаҵәтәи абжьеи,
Иахьа иҳацәцаз.
Шьаҿак зыбжьоу
Ари адунеи,
Ишоуп абас.

* * *

Аетцә, иабаҭоу уҧсы?
Снапсыргәытца иантәалоу,
сзыркәи.
Ушҟа санхало мышкы,
Аҧсҭазаара сазҵаап – закәи?

Изакәи нас, аҧсҭазара, исаҳә,
Уи анҵытц акрыҟоума, баша…
Адгьылгьы – ажәҩан ахаҳә,
Узхымпо, узҵымсуа аиаша.

Аетцә, иабаҭоу уҧсы?
Снапашҵа иантәалоу аҙыркәи.
Схалоит уа уахь хәыч-хәыҷы,
Аҧсҭазаара сазҵаарц –
закәи?..

* * *

Ахаан узхьымʒо иахьа,
Иналагоит ҷыц Ашәахьа.
Ахаанаҷ иҟоуп мышкы,
Уззымиааиуа, иуиааиуа мышкы…

Иуиааиуеит ахала уира,
Ушымгәыҷуа иуиааиуеит упсра.
Дунеик зегь ҳаидкылан
ҳакуп,
Ҳацәгьагьы ҳабзиагьы акуп.

Ҳҭцәыуарагьы ччаԥшьхоит
мышкы,
Ҷымҭрак ҳазцоит ҳамҭакы.
Ахаан узхьымʒо иахьа,
Иналагоит ҷыц Ашәахьа.

* * *

Аҟәазы ашәа

Аҟәа шкәакәа
Сықәуп хәылбыҽеха,
Сбырлаш Аҟәа –
Иқәыршәу аҟәара.
Ҷныш еимхәыцны,
Мшынхәда иахаԥсоу,
Анцәа идыруеит,
Уа уҽы аԥстазаара зыԥсоу!
Ушарԥ гьама,
Укаҳуацьбара афѡы,
Удақәа ирҭалоит,
Унаҽыхәазшәа аѡы.
Мшын мацәаз,
Абырлаш шкәакәа зҭоу,
Аҟәа шкәакәа,
Аҟәа сызкәыхшоу!

* * *

Амза саркьа ҩежь
сханы,
Саныԥшылоит
ҷымҭ –
Уи аҩнутҵ̌а даҽеаҙәы,
Дсыхәаԥшуеит уажәы…
Ҭынчроуп, аха убас
ара,
Сгәабжьы саҳауеит,
Амза аҟынтәи даҽеаҙәы
Дԥышәырччо дааԥшуеит.
Аҭәтҷәа ҭаҕақәа рыбжьы
Саҳауеит еиҭа,
Амза саркьа ҩежь сханы,
Саныԥшылоит ҷымҭ,
Уи аҩнутҵ̌а даҽеаҙәы
Дсыхәаԥшуеит уажәы…
Амза саркьа ҩежь сханы,
Саныԥшылоит ҷымҭ…

* * *

Зынӡа ихаҳәымхарц ҳагәқәа,
Илаишьҭуеит цаҟа ақәа…
Илаишьҭуеит цаҟа асы,
Адгьыл еиуамхарц ҳапсы.
Аарцә апстазаара мышны,
Нырцә апстазаара цыхны.
Иҳаҳарц ҽазнык ҳгәабжьы,
Ҷыц ҳарҷыхоит адыд бжьы,
Ҳгәыгра мкьатарц ҳагәқәа рҷы,
Мацәыск иацнатоит ҳразҟы.
Зынӡа ихаҳәымхарц анышә,
Цәыкәбарк ықәикуеит ақьышә,
Зынӡа ихаҳәымхарц ҳагәқәа,
Илаишьҭуеит цаҟа ақәа.

* * *

Иҭабеит аҵеҷь ҭыкка,
Аҭакар,
Ҳаблит, ақәа
Цәыкәбарк ҳазҭо,
хьы иаҧсоуп,
ахаҳә иажәт,
аӡы ҭыркәкәа,
Иҭабеит аҵеҷь
ҭыкка,
Ахаҳә цәажәеит,
ҷымт,
аӡба.
Аҭакар,
ҳаблит ақәа…
Иҭабеит аҵеҷь ҭыкка.

* * *

Адыд – ахаҵа иҟазшьа,
Амацәыс – усҟан аԥҳәыс,
Ҳазшаз еилаиҭәан ршьа,
Ирзалихит адгьыл ѳныс.
Еимгеимцаракоуп
ирыбжьоу,
Иныҳәоуп рыԥсҭазаара
Ашәа.
Издыруа ахаҵа
иҟазшьа,
Аԥҳәыс лоуп, – амацәыс
гәашьа.
Лахьынҵамѳак
мацәысны
икарҷҷа,
Иҳалҭоит аԥсҭазаара
амѳа.
Адыд – ахаҵа иҟазшьа,
Амацәыс – усҟан аԥҳәыс.
Ҳазшаз еилаиҭәан ршьа,
Ирзалихит адгьыл ѳныс…

* * *

Ашәахәа иарыԥхит ажьымжәа,
Ажьыргәыцқәа амреиԥш
иҭыԥхоит.
Аԥсҭазаара еилызкааз
аҳахәа,
Адгьыл иалсны, ажәабанахь
еихоит.

Ажьымжәа иагәылсыз
ашәахәа,
Амши атҳхи ажьыргәыцқәа
еилнахт.
Аԥсҭаазара иакәшаз аҳахәа,
Цәыкәбаркаҽы аԥсыхаара
ҭнахт...

* * *

Ҩажәа шықәса роуп иҳабжьоу,
Сани сыԥҳаи
ҩажәа рныс.
Аԥстазаара саркьан
ҳзыцәшәо,
Уи ҳаныԥшылоит уажә
ҿыц.
Сан лзы есымша – ахәычы,
Амарԥьа, лгәы тҙызо
дыԥшуеит.
Амҩақәа идрыст лхы-лҿы,
Сани сыԥҳаи еиҿаԥшуеит…
Схәычрашьтала дсышьтоуп
сыԥҳа,
Бышԥаҟаз, бышԥаҟоу? – дтдаауеит.
Сылаԥш нархыпар лыхцәқәа,
Схәычроума мшәа исышьтоу? –
стдаауеит.
Ҩажәа шықәса роуп
иҳабжьоу,

Сани сыԥҳаи ѡажәа
рныс…
Аԥсҭазаара саркьа
ҳзыцәшәо,
Уи ҳаныԥшылеит уажә ҽыц.

АМЗА – АЗАҬӘРА АҪЫХӘА

Сҫеыхәа хьыԥштәыла,
Сытцх ахьҭцыс!
Азаҭцә итәыла,
Иамоу нцәахәыс.

Сымза хьыԥштәыла,
Атцх ахәычы.
Зыблақәа кыдхало,
Ажәфан мышкы.

Рыблақәа етцәалашан,
Хыхьтә икаԛԛоит.
Ирзымхаз аԥсҭазаара,
Хыхь ирызхоит.

Сызатцәра ҫеыхәа,
Атцх еимзырҟьо.
Уараҙәк уоуп сыгәтыха,
Ҫымҭ изасҳәо.

Аԥсҭазаара – ԥсҭазароуп,
Ишоит, нас ихәлоит.

Ҳазегь аҧсра ааигәа –
Ҷымҭкәа ҳанхоит.

* * *

Ажәҩан дуӡӡа сатԥаԥшуеит,
Нас, мышкызны снатԥаӡуеит,
Нас, мышкызны сналаӡуеит,
сыҟамшәа зынӡа…
Аԥстазаара ныҳәаны,
Сгәы исызҭымҳәаз гәтыханы,
Нас, инсыжьуеит ҽымтӡакәа,
ԥьара…
Адунеи ду ақәыԥшра,
лахьынтԥас иҳатазар,
Аԥсаатәгьы хақәитраны,
Ажәҩан иатԥәа иатԥазар.
Анасыпгьы мтԥәыжәҩаны,
Знызатԥәык иҳатазар,
Ажәҩан дуӡӡа ҳапхьозар,
ҽеа пстазааран
хара…
Урҭ акы шыҟоу ҳаҳәаны,
Ҳахьызқәа неиҭаҳәаны,
Ажәҩан дуӡӡа инатԥаӡуеит,
иҟамшәа зынӡа.

Лаԥш зхьымзо ыҟами,
Ҳаныҟамгьы, ҳаҟами.
Адунеи ду аԥсахра –
еилкаам азҵаара,
Ҳаира аҵакс иҳарҵазар,
Адунеи ду ҳақәлазар,
Иалоузеи аԥсра?..
Иаҳҳашҵыз зны
ԥсҭазааран,
нас мышкызны
иаҳгәалашәаз,
Ажәфан дуззаа
ҳатцаԥшуеит,
ҷымҭзо
ҳала ҭраа.
Нас, мышкызны
ҳнатцазуеит,
Нас, мышкызны
ҳналазуеит,
Ҳаҟамшәа зынза.

* * *

Хара итцәыуоз уи апҳәызба,
Сгәаҽы лтцәыуабжь саҳауан.
Сыпҳыʒ далтцәраан
аԥсыʒеиԥш,
Амза шлыкәыччоз
дʒытуан.
Исыздырʒом лыхьʒ, лыжәла,
Дахьынтәиааз, ма дахьцо.
Издыруада лара лыда,
Дзыргәаҭеиуа, дызгәырфо.
Сара дсеиԥшуп уи акала,
Лыбжь са стәакәушәа
саҳауеит.
Исгәалашәоит
сқәыԥшра ћьала,
Уажә игәхьааган
сыпсуеит.
Иаҳауеи, иауазҭгьы,
шьири,
Даҽеазнык убрахь
схынҳәыр.

Уа акалашәа иссирын,
Исҭахын убра сыԥсыр.
…Ҭәыуабжьк ааѳуеит,
сара сакәзар?
Сқәыԥшра ҭәыуозар
хара.
Аԥсҭазаара, ихынҳәуа
лакәзар,
Зынӡак иҟамзар
аԥсра?

* * *

Ицеит аамҭа нҭакәкәа,
акара,
акара.
Иаст аҵәҵәа,
иаба,
избан?
Аҭак ҟастцар,
уажәы –
ушьҭан.
Уажәшьҭан ҟалозар,
иауеи, нас…
Сымшқәа ирыцыстцоит
абас.
Ссаат хәыч акара,
акара,
акара,
акара,
Иҭагылом агәы
аҭра.
Ицеит аамҭа нҭыкәкәа
акара, кара,
акара, кара.

* * *

Рапҳьатәи аҩыра
Ианитҵаз схәыцы,
Еиҧшуп акала,
иаҩуа сгәабжьы.
Нырцә дыргә-дыргә,
Аарцә тыгә-тыгә,
Иссируп абжьы,
Рапҳьатәи аҩыра
анитҵеит схәыцы.
Сгәы сапҳьеит,
Сгәы аҩыра,
Сыгәҭыха хәыч, сҳақ.
Рапҳьатәи аҩыра,
еихигеит шьаҧак.
Сгәырҧьара,
сгәаҳәара,
сгәыгра,
сгәабжьы,
Рапҳьатәи аҩыра
анитҵеит схәыцы.

* * *

Лассы-ласс
апсҭазаара
сазҭаауеит,
избан?
Аҭак аҳәгьы
исимҭеит,
исаҭаркуеит,
уашьҭан.
Ирацәоуп
исзеилымкааз,
исзеилмыргаз
иахьа.
Шаҟа снаскьо
аҟара,
Исзеилкааҳом
еиҳа…
Еиҳа,
есааира,
азҭаара рацәахоит.
Шаҟа ҳнаскьо
аҟара,
аҭакгьы харахоит…

* * *

Шәааи, ҳазыҙырԥып ақәа –
кәаԥ, кәаԥ.
Шәааи, ҳазыҙырԥып аԥша –
си-си.
Шәааи, ҳазыҙырԥып
аурҭ –
у-у.
Шәааи, ҳазыҙырԥып
асы –
Маҷк иаҳҙап
ҳаргьы ҳаԥсы.
Шәааи, ҳазыҙырԥып
аҙыхь –
хьы-хьы.
Шәааи, ҳазыҙырԥып
амшын –
шы-шы.
Шәааи, ҳазыҙырԥып
аҵыс –
ҷыр-ҷыр.
Ихазыноуп уи абжьы –
шьыр-шьыр.

* * *

Атцх
амра
иҩнакуп,
Ишпасҭаху ашә аатыр.
Иҟоу здыруазар сҭахуп,
Амра гәыцаҳәцаҳә
сҭапшыр.
Амш
амза
иҩнакуп,
Еиҿапшуеит
ҩ-шәык
наҟ-ааҟ,
Апсҭазаара ашә аартуп,
Апсра ашә аркызааит
наҟ.
Атцх
амра
иҩнакуп…

САҬАНЕИ ЛЦӘААРА

Атцх иҵнахит
амза асахьа,
Атцх иҵнахит
аха҆ҷы,
Зцәа иагәылшәаз
деиԥшны ахьа,
Дгәылтцт аԥхәызба аҟәара҆ҷы.
Атцх ашәҭ рҽышьыга
мʒанра,
Ишԥаԥагьаз лныҟәашәа,
Ацәқәырԥ ақәтцәишон
лʒара,
Дықәлан дааиуан ашашәа.
Атцх а҆ҷымҭра
аҟама
еихнахын,
Атцх далыԥхон цәашьтцас,
Лха҆ҷсахьа амза хнахын,
Ажәҽан иалшәон лара лцас.
Амза саркьа даныԥшылон,
Зны дыхиаалон, зны дыʒсон.

Раҙны маҭәан
аҙы лшәылон,
Бла дабар ҳәа илыцәшәон.
Дунеи иалаз
здыруаз лакәын,
Адунеи ларазәк
илтәын.
Иузеиҭамҳәоз
атцх лакәын,
Ахьтәы цаԥха
лара илкын!

* * *

Џьоукы ҳаамҭа
наҳхуеит,
Џьоукы ҳаамҭа
ҳгоит,
Иара аамҭа ашьшьыхәа,
Ҳахьцаша ҳагоит.

Џьоукы гәыҕуеит,
Џьоукы хәмаруеит,
Иаиааизшәа рбоит,
Зегьы, зегь акала,
Уатцәынӡа ҳхы ҳжьоит.

Аԥсҭазара еимҟьара
Алакҭа ҳҭазырԥшыз,
Ҳиҳәоит есшара,
Уатцәы амҩа ҳзыртыз.
Адгьыл кәымпылуп,
Ирдыруеит зегьы.
Аха ишьҭыхны,
Изымгеит аӡәгьы.

Аԥсҭазара иалои?
Лассы-ласс ҳҭааӡеит…
Аҭак ҳара ҳҟынӡа
Ианааиуа,
ҳаԥсуеит.

* * *

Имацәысит.
Адгьыл амацәыс
ҩнысит.
Аԥсҭазаара ҿыц
иҿыхеит,
Дгьыли жәҩани
еибаныҳәеит,
Дыдрашьҭыбжьны
рныҳәара ааҩит,
Аԥсҭазаара
зегьы ириааит.
Агараҿы аԥшқа дкьаасит,
Аҳәы изы аамҭа ааиҿасит,
Ҽаҳәы изыҳәа баша имҩасит,
Игәыжьжьаган ақәа илеиуаз,
Иԥсҭатцаган дгьыл инеиуаз,
Ҳагәхьаазго ирылабжышын,
Ауаҩы дызлырхыз нышәын,
Уи дызлытцыз, уи дызлалаз
Инышә ԥшьан аԥсы зхалоз,
Ҳазшаз илԥхала иаҳҳалоз,

Уи аҳаԥшьацқьа злырхыз,
Ажьыргәыцқәа зыԥсы ҭызхыз,
Цәыкәбар, цәыкбар зшьацқьа ҳазҭаз,
Адгьыл ҳшыҟаз, ажәѡан ҳназгаз,
Адунеи зегь зырмацәысыз,
Аамҭа – зегьы ираԥысыз,
Имацәысит.
Имацәысит.
Адгьыл амацәыс
ѡнысит…

* * *

Ҧамҩа,
Ҧамҩа
изжәуеит
аԥсҭазаара
зымҩа,
зны хәыцы,
хәыцы,
Иахьа еиҳа,
еитԥа уатԥәы,
Изжәуеит мышкы,
инҭыркәкәаны.
Сааԥшыр ҳәа сшәоит
сыбла хҩаны,
иубар итԥасым
итԥацәны,
Инаиҫтоит
аҽеаҙәы,
Аҙәызатԥәык
уи иапсахаз,
Аԥсҭазаара агьама збаз
Ҧамҩа,

Ҷамҩа
Инеимда-ааимда,
Изжәуеит
Аԥсҭазаара
зымҩа.

* * *

Аамҭа
зынӡа
иԥырӡеит,
Ишшаз,
ишыхәлаз
сымбаӡеит.
Амра гәыҩран
ибылуан,
Ажәҩан ҳхалон,
ҳалбаауан.
Иацы саанааԥшыз
схәыҷын,
Иахьа сқәыԥшын
сԥыр-ԥыруан,
Уатҵәы сажәра сазыԥшуан,
Уи зегь гәхьааган
сыԥсуан.
Шьҭа иабаҟаз
уи зегьы,
Аӡәгьы
изеилымкаац
уеизгьы.

Аамҭа зынӡа
иԥырӡеит,
Ишшаз,
ишыхәлаз сымбаӡеит,
Иааныскылан аҽы ашькыл,
Саҳәеит аамҭа, –
успыл,
Иауеи? –
Схәыҷхарауеи,
Схәыҷхар, иауеи?
Аамҭа, ухынҳәыр
иауеи?..

* * *

Адунеи анишоз Ҳазшаз,
имацәысуан,
Адгьыли ажәҩани
еилысуан,
еилытцуан.
Адунеи злеишаз Ҳазшаз,
имацәысын,
Адгьыл акьаасыбжь
иарҷыхаз –
Ихысыбжьны
инаҩт дыдра хысран,
Инаҩт дыдра хҭысхан.

Ажәабжь ԥшьа
Раԥхьа,
Ажәа-ԥсы зхала,
Иҳауз лыԥхала,
Ҳазшаз игәы иалих,
Аԥсҭазаара-гәҭыха,
Аԥсҭазаара-ныхҳәа.

Атԥхи амши злеилих
мацәысын,
Урҭ еиламларц ирыбжьеитцаз
мацәысын.
Аԥсреи аԥсҭзаареи
ирыбжьеитцаз
аҳәаа,
Аԥсреи аԥсҭазаареи
ирхаитцаз ахьаа.
Мацәысын –
абзиабара дуӡӡа
иаҳҭааз,
Аԥсра ҳазлаиааиз
гәыԥран,
лашаран,
Ԥсра зқәымыз
ԥьанаҭын,
ицқьаз ԥсабаран,
Аԥсҭазааратцәкьа,
Аԥсҭазаара ҷыда,
Иарада аԥсҭазаара-
гьамада,
ԥштәыда.
Адгьыли ажәѽани

еилызхуа
мацәысуп,
Рапхьатәи ажәа,
ҳзеиҭазҳәо
хҭысуп.

* * *

Апҵтазаара
хысроуп.
Адыд ахьысроуп.
Итцасым,
итцасу,
адгьыл ахысроуп.
Аҳәаа
ҳазхымтцуа,
ҳахытцроуп.
Апҵтазаара
тцасны,
Пспратцасым
ҳахысроуп.
Апҵтазаара
ҳҭысны,
Апсра ҳҭаланы
ҳҭысроуп,
Дгьыли жәҩани
мышкала ҳанысроуп.
Апҵтазаара
хысроуп.

Адыд ахьысроуп.
Итцасым,
итцасу,
Псреи пстазаареи
рхьысроуп.

* * *

Апҵтазаара
сылсны
сашьит,
Исхыпсааит,
нас мышкызны
сыпсит.
Аарцә сырны,
Ныpцә сырсроуп –
сыпшуп.
Апҵтазаара зжәааназа
ипшуп.
Атцанза,
атца
збазом,
Изжәуеит,
иара
зжәуеит,
интцәазом,
Ахаан,
ахаан
сыпсзом.

* * *

Адгьылаҿ ҳанықам,
Ажәҩанаҿ ҳаҟоуп,
Ҳаҟоуп иахьа,
Нас,
уаҵәгьы
ҳаҟоуп.
Апсҭазаара
ҳаҵоуп,
Ахьтәы ԥхныга
ҳанкылсны,
Ҳапсҭазаара
ҳхыроуп,
Ҳапсҭазаара
ҳхәыроуп,
Ахьтәы лыхәҭа
инкылган,
ахьи апслымӡи
еилыхны,
Шәынтә иаҳраӡароуп,
Шәышықәса
ҳҭысны,

адгьыл ҳаԥнысны,
ажәԥан ҳназароуп.
Ҳахьз аркны жәԥанаҷ,
адгьыл ҳалбаароуп.
Аԥстазаара хароуп,
Ахара – хаароуп,
ԥсыхаан иаҳхалоит,
Иаҳхытцыргь – ҳанхароуп,
Аԥсра ҷамԥа ҷымтра,
Ашҳам ҳахәароуп,
Адгьыл ҳаныҟам,
Жәԥанаҷ ҳанхароуп.

* * *

Атцх абзиабара агәагь
Амшын акәа мзаны иҭаршәуп,
Илашалашоит ахаҳә,
Бырлаш ҧеыхан жәҩан икаршәу,

Амза – атцх агәаҧхара,
Гәыгра саркьан хыхь икнаҳау.
Зегь зныҧшыло рызхара,
Ирхашҭырцаз зынгьы игәнаҳау.

Жәҩан изынаҙаз мышкы,
Зегьы акоуп ирызҭо
ҧсыхәа.
Бзиа еибабо рцәашьы,
Урҭ ирзеибымҳәаз агәҭыха.

Атцх абзиабара агәагь
Амшын акәа мзаны иҭаршәуп.
Илашалашоит ахаҳә,
Бырлаш ҧеыхан жәҩан икаршәу.

* * *

Зегь ҳаиуеит
Мышкы ҳапсырц,
Зегь ҳапсуеит…
Избан?!.
Ҳазхәыцп…
Итцакыдоу,
тцакы змоу,
Аамҭа акәзар
зхатцкы ҳцо.
Аамҭа акәзар
ҳаикәзыршо,
Ҳапстазаара
шәынтә изшо,
Егьаҳургьы
ҳахьҙаҙом,
Аамҭа ыҟоуп,
Интцәаҙом…
Апстазаараҿ
иҟам ҿыц,
Зегь ҳаиуеит
мышкы ҳапсырц…

* * *

Ажәҩан –
Аҽыхәамца,
Ахьҧырцәқәа –
Ашәахәа,
Сыҧсы нарылаҧс,
Иблит имцаха.
Саҳәеит,
Аҧстазаара
Суҭар еиҭа!
Сгәатца
Иузҭызгон
Ашәа ахаҭа…

* * *

Аԥсы ҭалан,
Аҭытԥра,
Ажәԥан ахытԥра,
Ажәԥан аҽы адгьыл,
ҽымҭӡакәа азхәыцра,
Аԥсҭазаара – иаҳзымҭаз
ҽыцны азхәыцра,
Адгьыл мԥахытԥра.
Аамҭа – апшәыман
иаҳпылоит,
ҳсасцәами.
Ҳнаскьазгогь
Ҳааскьазгогь
Иара ами,
Ахаан ҳазхьымӡо,
ҳазхьымӡо
ҳаиҳами,
Ҳахьугалакгьы ҳара
ҳара ҳами,
Нырцә ҳаҟа,
Аарцә ҳаҟа,

Аамҭа ҳҳысуеит,
Апҫтазаара
Иаҳзымҭаз
Ҽыц
ҳаиҭахысуеит.

* * *

Икаҧсоит абҕьы.
Диасуеит ауаҩы.
Иҟалои? –
Акгьы…
Ҷыц абҕьы
пытуеит,
Ҷыц ауаҩы диуеит,
Иҟамлазшәа акгьы…

* * *

Ажәҩан нтҽаара
Ақәҙам,
Адгьыл нтҽоит.
Аетҽ блыргьы
Лашаран инхоит…
Ҳаҧсы ажәла
Жәҩангәатҵа
Етҽамца –
Лаҳтҵоит,
Ҳцәеижьы нышәлыхуп,
Уи адгьыл
Инхоит.
Ажәҩан
Нтҽаара ақәҙам,
Адгьыл нтҽоит.
Аетҽ блыргьы
Лашаран инхоит.

* * *

Сназароуп,
Уатцәынза,
Сназароуп,
Адгьыл-сыгәтыха
Стынхароуп.
Апстазаара –
Иҳақәыртцаз
хароуп.
Апстазаареи
Апсреи
Еитахароуп.
Атцхи
амши рыбжьароуп
аамта ахьыҟоу –
иҳапшааароуп,
Аамта ахьыҟам
ҳназароуп,
Сназароуп,
Уатцәынза,
Сназароуп.

* * *

Амш агага цыххазар?..
Апсҭазаара амш иатәхазар?
Атцх – цсразар,
Цсра цырразар,
Мзанаҳара
Цсранаҳазар,
Иаҳдыруазеи дунеи ҳзықәу.
Иаҳгәаҕьуазеи
Ҳгәыгра – нхықәу...
Амш иаҷықәу ашәапшь
Иаракәзар,
Ахәылпшәапшь
Иннажьуа мҩазар?..
Мҩазатцәык –
Агәыгра бжата,
Зны иаҳзымжәыз
Ҳатцәцахә атца
Итаршәу ақаруа
Ҳлахьынтцазар...
Зны ҳанзыжьуа
Цсҭазааразар...

Иаҳҗәыз амш
Зны ҩы-шкәакәазар,
Ҳазшьуа ҽымҭ –
Уи ҩеиқәатцәазар…
Ҳазҭоу ҳаџьал
Ҳатцытцуазар,
Зны,
Аҧсҭазаара – мышхазар,
Амш агага – цыххазар…

* * *

Аамҭа аҵан,
иахьа суеит.
Иахьа – саатуп,
Агәы еисуеит.
Аамҭа аҵан
Зегь еизоит,
Зегь ҳаиҧылоит,
Уа ҳанхоит.
Уи асаркьа ду ҳануп,
Аҳы еиҧшуп,
иҳыҧштәуп.
Бжьыс иахоугьы,
Аҳы абжьоуп.
Аҧсреи аҧсҭазаареи
Ирыбжьоуп,
Ҳәаан иҟоуп,
Иагьынхоит,
Нырцәи аарцәи
Еилнаргоит.
Аамҭа цәыкәбар –
Иахьа,

Агәы кылнатҵәоит
Аԥсра,
Аамҭа алу ду –
Иахьоуп,
Иагьԥсҭазааароуп,
Иагьԥсроуп.

* * *

Адгьыл акәа
Зны санҭало,
Агәы сҿеытцаршә,
сыҿесырԥхоит.
Ажәѡан ақәцәахь
Сыԥсы анхало,
Етцәалашан
илашоит.
Сҿеысшоит ҽыцны –
дгьыли
жәѡани,
Ҿазнык сықәларц
Адунеи.
Игәхьааган
сани
саби,
Сыԥсы ҭалан сымԥыруеи.
Адгьыл алысхуеит
снапала,
Исгәалашәоит
сыхьʒ,
сыԥшра,

Аԥсҭазаара
аныстала…
Исҳәоит –
иҟазам
аԥсра.

* * *

Зегь ҳаиуеит,
мышкы ҳапсырц,
Зегь ҳапсуеит -
избан?
Ҳазхәыцп...
Итцакыдоу,
тцакы змоу,
Аамҭа акәзар,
зхацкы ҳцо,
Аамҭа акәзар,
ҳаикәзыршо,
Ҳапсҭазаара
зқьынтә
изшо.
Иагьа ҳургьы,
ҳахьзазом,
Аамҭа ыҟоуп,
интцәазом.
Апсҭазараҷ
иҟам
ҷыц.

Зегь ҳаиуеит
мышкы
ҳаԥсырц.

* * *

Аетцә икьатаз
Зқьышықәса рапхьа,
Иҷыхаз уажә сапхьа,
Игәыҧраз
уажәапхьа.
Аетцә икьатаз
зқьышықәса рапхьа,
Издыруада ухьаа,
Урдырма узтаа,
Лашаран узҷыхаз,
Узааз, иугәтыхаз,
Ацәгьеи абзиеи,
Аччиеи ақьиеи,
Ахаан еицызар,
Зны аиашагьы
мцызар,
Мцаҳрагьы
дгьылзар?
Иԥсызгьы
Дыԥсымзар,
Ара зегьы

Еилаҙԥаргьы
Жәԥанаҷ еилытԥуеит,
Иԥсыз анышә дарҭоит,
Иԥсы ажәԥан
ихытԥуеит.
Зегь шыҟац еиԥш иҟоуп,
Мцы-аргама
Ҳҭаныҟәоит,
Иаҳҭахым
аҭәца
гәыкала ҳахныҳәоит.
Гәнаҳа змаҙам
иеиԥш ҳаргьы,
Анцәа ҳиҳәоит,
Анцәа зны ҳаҭеитԥаргьы,
Знымзар, ҳаиныҳәоит.
Иаҳзылбааишьҭуеит
Аетԥә
Ҳаиқәхарцаз.
Ҳаблақәа хитуеит,
Иҳамбо
Ҳбарцаз.
Аетԥә икьаҭаз
зқьышықәса
рапхьа,
Иҟоуп ҳа

ӽнаѽсан,
Иҟоуп ӽа
ӽаԥхьа…

* * *

Аамҭа хаҳәхоит,
Иаргыларц акәап,
Адгьыл иашәылоит
Ажәфан,
ахарп
иатҷәа илаҳәоуп,
дунеи ԥсы
зыԥроу.
Аамҭа аҳауа –
аԥсеиԥш итцаԥоу.
Аамҭа иамоуп
идырым аԥштәы,
Иамоуп агьама,
Иамоуп афԥы.

Есааира аҽеаԥсахуеит,
аԥштәқәа зегь
ҭаҙоит,
Зныкгьы иҳазбашам,
Иара
зегь ҳабоит.

Зегьы-зегь анылоит
Зегь-зегь
тцәахуп,
Асаркьа
иаҩызоуп
Зегьы-зегь
ануп.
Иласуп
аҳәы изыҳәа,
Ихьанҭоуп
аҽазны,
Иауеит аҳәылыҳәа,
зны ақәа,
зны асы.
Адгьыл иашәылоит
Жәҩан иатцәа-харԥ,
Аамҭа хаҳәхоит,
Иаргыларц акәаԥ.
Зны аамҭа хаҳәхоит,
Зны аамҭа ҳхоит,
Иагьаԥьара
ҳцаргьы,
адгьыл ҳахәхоит…

* * *

Сқәыԥшра –
Инытцпрааз
аҳәыхә,
Ҭагалан – қаруабла –
сҭеиспыхә,
Саамҭа
маԥ-маԥ
ишәыз,
ақаруа апхара
апштәы рхыз.
Итәоит
ақаруеиԥш
абыгьқәа,
Зны амра
иаҳәоит,
зны ақәа.
Аӡи амцеи
Уа еилоуп,
Иахьа иҳархынҳәуа –
Иацоуп,

Ҭагалан – қаруабла –
сҭеиспыҳә,
Сқәыпшра –
иныҵрааз аҳәыҳә.

* * *

Абри адгьыл,
Абри ажәҩан,
Абри анышә,
Аҵыхәтәантәи
Сажәа,
Сашәа,
иныҟәбо сҟьышә,
Сахьцалакгьы,
Сзыҟәшәалакгьы,
Сеиҟәзырхо,
Саныћоугьы,
Саныћамгьы
сгәы зырҧхо.
Абри адгьыл,
Абри ажәҩан –
Сгәыҕра ахышә,
Сгәы иҟәшәыпҫа,
Саныћамло,
уи анышә.

* * *

Зны идгьылхаз,
аетцә рыццышә,
Аетцә,
адгьыл хәыч иахәхаз.
Апстазаараз
зыццышә
нышәхаз,
Адгьыл – аетцәқәа
иҳапхаз.
Етцәа лашан
жәҩан
иҷыхарц,
Зқьышықәса
етцәа былуеит,
Апсы ахаларц,
адгьыл
нышәхарц,
Ауаа аетцә еиԥш
иԥсуеит.

* * *

Атцхаҽ
Сашәақәа
Тҷәахуп,
Амза –
Суада ашә
Аартуп.
Ашәа ҩныҩуеит,
Инҭҷаҙом,
Ауаа ҩноуп,
Аха иубаҙом.
Ажәҩан ашә
Аартуп,
Иакҙом…
Ҷьоук ҩналоит,
Ҷьоукы ԥшуп,
Хыхь,
Тҷаҟа –
Зегьы
Еихьыԥшуп.
Амзаҽа
Ашьшьыхҳәа

Иҭәуеит,
Ала ҭраа
Зегьы
Иаҳзыԥшуеит.
Амза –
Ауада
Ашә
Аатуеит…

* * *

Ԥсра зқәымыз аҩы
Ржәуан зны ахацәа,
Зыбзиабара блыз,
Уи агәнаҳа иатԥаз…
Ашәышықәсқәа
рхьаа,
Зны ибырлашха,
Ихаҳәхон.
Абзиабара зиааиз,
Иаиааиз иакәхон.
Ԥсра зқәымыз
Аҩы ржәуан
Зны ахацәа,
Згәы ццышәха
Изыблыз.
Мца-мыцәаҙа згәатԥа,
Ԥсра зқәымыз аҩы –
Нтԥәара зқәымыз
Цьанатҳон,
Ԥсра зқәымыз аҩы –
Абзиабара акәхон.

* * *

Иԥысҽит асаат
Са сыгәтыха,
Исамҭазеит
Аамҭа
Ԥсыхәа,
Аамҭа ԥызшәо
Аԥҽыха,
Аамҭа ҽазҳәаз
Ахыц,
Еимгеимцара
Иахаанхо
Ҽыц…
Асаат хәыҷы –
Аамҭа аҽыхәа,
Аамҭа агәеисра –
Сыгәтыха…
Иԥысҽит асаат
санамыхәа,
Исамҭеит,
исамҭазеит
ԥсыхәа.

* * *

Ҩажәа шықәса хьаан,
Наҟ-ааҟ
Иҳабжьоуп,
Жәашықәса –
пстазааароуп,
Жәашықәса – псроуп…
Дыҟаҙам –
сарҳәоз,
Сара сузыпшуеит.
Саб,
аамта
ҳацуп,
аҙәаҙәа
ҳпыруеит.
Ҩажәа шықәса хьаан
Еиҩаҳшеит
наҟ-ааҟ,
Еиҩаҳшеит
Апстазаара,
Иаҳзымшеит
Аҳақ.

Ҩажәа шықәса хьаан
Наҟ-наҟ
Иҳабжьоуп,
Апсҭазаара – ҧсҭазаароуп
Апсрамыжда ҧсроуп…

* * *

Асаркьа анаҩс
Сқәыпҵшра ыцәоуп,
Шәҭымацара
Адәы зегь
Хҟьоуп,
Шьапеимаада
Схәыҷра
сышьҭоуп,
Асаркьа иалыпҵшуа –
са соуп…
Итцаҕоуп
аамҭа
ҳабжьара,
Ҷаҳа-ҷымҭроуп
Еиҳагьы.
Ихаанхаз
Еимгеимцара,
Исаркьахаз
нас,
зынгьы…
Схәыҷра схыччоит

Акыркырҳәа,
Асаркьа анаҩс
Зегьы
аанхоит,
Ааҩс,
ихьаауп
Са сыгәҭыха,
Асаркьа салсыр – ҳаиҭахоит.

* * *

Артцу хәыҷ
Абжьы
Хрыжь-хражь,
Атцх еиқәа
Хәыҷык сызныжь,
Уара уда
Сытцх ҭацәуп,
Сымшқәа
Пҳазаргьы,
Сзатцәуп.
Убжьы хьааха
исыцроуп,
Убжьы игәхьаазго –
Схәыҷроуп.
Уара уҽеимҭроуп –
Са сыпсра,
Уара – сгәыҷра затцә,
сҽара.
Сыпсы згәылала –
сгәабжьы,
Сытцх тцәцақәа –

Рхьытцәтцәабжьы.
Уахак схәыцрақәа рацәоуп,
Сзыргәатеиз,
уа убжьоуп.
Артцу хәычқ абжьы
хрыжь-хрыжь,
Атцх еиқәа
хәычқык
сызныжь…

* * *

Сатәцаҿ амаҷар еисуеит,
Ипхеиԥхеиуеит,

Еилашуеит,
Аԥсы ҭалоит
ацәыкәбар,
Ихәыҭхәытуеит уи абар,
Иныкәхәмаруеит
Ԥшьаала уқьышә,
Агьама уханаршҭырц
анышә,
Ақәыԥшра хәмаруеит,
ашьа шуеит,
Сатәцаҿ амаҷар
еисуеит.

* * *

Ԛ-ажәак –
исзымҳәаз
хаҳәуп сгәаҷы,
Исзышьҭымхуа агәала
иҙыҵыз асаҷы,
Ихьшәашәоит есааира
аԥхара исзынхаз,
Ԛ-ажәак лабжышны –
уҙамԛа иахәыкәкәаз,
Ҳаҳәума иԥслымҙхо –
Иԥслымҙхоу ахаҳә,
Ԛ-ажәак исзымҳәаз –
аҵыхәтәантәи схаҳә…

* * *

Ихкәап сымшқәа…
кәап, кәап,
Сытҳ атцыхәтәантәи акәап.
Исцәыпҭцәаз
сцәаҳәа
арахәыц,
Апҵстазаара сызҭо ҽыц.
Акәзааит,
са сзы
зегь акоуп,
Амши
атцхи еилоуп,
Иаулап сытцхқәа…
кәап, кәап,
Сҽымтра
атцыхәтәантәи
акәап.

* * *

Бжеиқәатцәа,
Бжашкәакәа
Аҳәыҳә.
Сымшқәа,
Сытцхқәа
Еилалеит,
Саамҭа,
Иҧҵәаз аҭеиспыҳә,
Саатушәа,
Асаатқәа
Еишьҭалеит.
Ишьҭыпраait,
Уи аамҭа цеит,
Иабаҟоу?
Уа уакәхап
Издыруа,
Бжа – атцх
Бжа – амш
Уатәхеит,
Ацәгьагь
Абзиагьы здыруа.

Бжеиқәатцәа,
Бжашкәакәа
Аҳәыҳә.
Сымшқәа,
Сытцхқәа
Еилалеит.
Саамҭа –
Иҧҵәаз аҭеиспыҳә,
Саатушәа,
Асаатқәа еишьҭалеит.

* * *

Ацгәеиқәатцәа – атцх,
Абла цымцым,
Хьаасгьы усымам,
Сыгәхьаагьы укым,
Ҳҟьалап,
Ҳарзымҧшаарц,
Ҳхы ахьынхо
ҳцап,
Ҳеоужьны
ҧсаатәтцас,
Ҳамтцәыжәҩа
ҧҳартлап,
Ажәҩан ҳанымшәар,
Ҳҭалап хлантцы,
Ицеит аетцә
уаргьы саргь
ҳҳацкы,
Зны убас, усыцәтәымуп,
Усцәымҧуп
зынгьы,
Ҳаиҧшыми ҟазшьала,

Иаҳзеилои? –
Акгьы!
Цҩа змам
алашьцара,
Саазқәылаз сацәшәоит,
Уи атцан – лашарак –
Зегьы-зегь
ҳаимдоит.
Аҳә амш датәызар,
Егьи –
атцх датәуп,
Ацгәеиқәатцәа – атцх
Сымҩаҽы иԥшуп,
Абар,
акагь агым,
Сымҩа еихнатцәоит,
Иамаҳам хара,
Зегьы-зегьы
зны интцәоит.

* * *

Аиқәатцәеи
Ашкәакәеи
рыбжьара,
Иарбан амш?
Иарбан атцх?
Еилаҧсоуп уи
ҧштәы мацара,
Угәы инадкыл,
Абҧьар уатцх,
Уи
ахызатцә ауп
издыруа,
Ацәгьеи абзиеи
Еилзырго,
Аҧсра –
аҧстазаара аныҩра,
алашара зегьы збо.
Аиқәатцәеи
ашкәакәеи
рыбжьара

Итҷаахуп зынӡа
ҽеа ԥштәык.
Нырцәи
Аарцәи рӡы
агара
Арсра иаҭахуп аԥсык…

* * *

Ҭагалантәи атцх –
Исзымжәыз аҩ-ҽа,
Сгәы иҭагьежьуа
Иҭалаз,
Исцәыпрыз сыхҽа,
Агәхьаара хьаа,
Хаакәакәа-маҷар,
Ихытцуеит есааира,
Агьама сымбар,
Сашьуеит
Хәыч-хәычы,
аха мап, избаӡом.
Ихынҳәуеит зегьы
зны,
Аха ақәыпшра
хынҳәӡом.
Изжәуеит
уажә икасҭәаз,
лабжышны
аҩы,

Ихаауп
уԥсы ҭнахыртә,
агьама,
афѡы.
Иласуп,
ухы ухашҭыртә,
Нас, иԥьбароуп,
Атцыхәтәан инхазгьы, –
Зегьы-зегь ҳаиҭоуп…
Ҭагалантәи атцх –
Исзымжәыз аѡ-ҷа,
Амза ѡежь – саҷа
ҭәит ихыҿеа.

* * *

Аеҵәа хшәалеит
аҙы,
Икьаҭама?
Иблыма?
Абар,
Уи аншәалеит снапы.
Зәыр диима?
Дыԥсыма?
Аԥсыкоуп,
издыруеит ушьҭан,
Аԥстазаара иалоу,
Узхьымҙаз
уазхәыцуеит,
Избан?
Уи гәырҧароу?
Гәалоу?
Аеҵә аншәалеит
снапы,
Иҿыцәама?
Иблыма?

Лашаран ианылеит
снапы,
Исашәҳәа,
сыԥсыма?

* * *

Ҳаипылеит
ԝажәа шықәса
рнаԝсан,
Ԝажәа шықәса
рапхьа –
Иахьоуп.
Аамҭа ҳахәмарт,
иҳаисан,
Зегь шыҟац
еиԥш иҟоуп.
Шәахьоуп.
Иқәыԥшуп ҳагәқәа
ҳа ҳажәыргьы.
Аччаԥшь рҽықәуп
ҳҳаҳҽқәа.
Ԝажәа шықәса
рышьҭахь
ҳапсыргьы,
Еибаԥшаауеит
ҽыцны ҳапсҟәа.

Ҳаиԥылеит
ҩажәа шықәса
рнаҩсан,
Ҩажәа шықәса раԥхьа –
Иахьоуп.
Азқьышықәсқәа нхоит
ҳара ҳнаҩсан,
Уареи
сареи ҳзын
зегь акоуп.

* * *

Ажәҩан ҭырхуеит
аԥсаатәқәа рыԥсала,
Аԥсаатәқәа ажәҩан
рыҩҩуеит,
Ажәҩан амсырқьаадыш
ԥшьаала,
Амра шҭашәаз
ибылуеит,
Издыруада ирну
жәҩан абҕьыцқәа,
Адыргақәа
ирыԥхьо
длашәуп,
Ԥшьаҩыран
даԥхьоит
аԥсыцкьа,
Иҳаиҳәо ҳаҳарц
иҭахуп,
Ажәҩан
аҿымҭрагьы
ҭакуп,

Ажәҩан аҽымҭра
Дыдроуп,
Аамҭа имхынҳәуа
ԥсаатәуп,
Нырцәи-аарцәи
еиҩызшо аамҭоуп.
Иароуп, уажә аԥсаатәқәа
зыхьӡаша,
Ҳара ҳазхьымӡаз
иахьӡо,
Ажәҩан ианырҵоит
аиаша,
Иҟаҵәҟьоу
ҳазҳәо
изымӡо.
Ажәҩан ҭырхуеит
рыԥсала,
Аԥсаатәқәа ажәҩан
рыҩуеит,
Аамҭа амсырқьадыш
ԥшьаала,
Амра шҭашәаз
ибылуеит.

***

Сажәеинраала
иблыз аетцә,
Аамҭа анхытц
аԥсы ҭоуп,
Ажәԥан бырлаш
Иԥтцәаз аимхәыц,
Атцх иалазт,
иԥсаҟьоуп…
Сгәы иазыԥшааua
сыԥшааоуп,
Сгәы иазыԥшааз
Сара истәуп.
Аԥсра атцанҙа
Снаҙароуп,
Нас аԥстазаарахь
Хынҳәтәуп…
Иузышьҭымхуа
ҳаракыоуп,
Уиетцә хаҭа
аԥсы ахьҭоу,

Ажәҩан иаарту
пшьаҩыроуп,
Аҧсҭазааароуп
узыпхьо,
Шәынтә уиироуп,
шәынтә уҧсыроуп,
Знык уҧрырцаз
Хараны.
Зны уццышәхароуп,
Ублыроуп,
Знык уҧхарцаз
уеҭәаны…
Сгәы иазыпшааua
сыпшааароуп,
Сгәы иазыпшааз
Сара истәуп.
Аҧсра аҭанҳа
Снаҳароуп,
Ҷыц
Аҧсҭазаарахь
хынҳәтәуп.

* * *

Лабжышк
сыбзиабара
тцааршә
зытҧыр –
мшынк иаҟарахоит,
Сгәыҧра
аҧра хәыҷ
тҳахоит,
агәалашәара
ҧслымзаҿ
Аҧныш
шкәакәа
ашьҭақәа аанхоит,
амшын ду
лабжышк
иаҟарахоит
итцаарц,
амыдаҕьцәаҿ
абырлаш
еикәаҧхоит.

А Х Қ Ә А

«Амра хәыцқәа…» 5
«Амзаҟәардә…» 6
«Шәышықәсала…» 8
«Сҽазыҟастцоит…» 10
«Ҳапсқәа абацои…» 12
«Атцхи сареи…» 14
«Сацбылуеит уҵатын акәиц…» 16
«Асышкәакәа…» 17
«Знык атцла…» 19
«Ихараҳам агәаԥхара…» 21
«Амра…» 23
«Сыфнытцҟа дыцәан…» 24
«Исшәысхит…» 25
«Амаҵи амаҵи…» 27
«Иԥыхааса…» 29
«Иоусышьҭит аҳәыҳә…» 30
«Аԥарԥалыкь…» 31
«Сыбзиабара …» 32
«Ашьыжь…» 33
«Ихәашхәашоит…» 34
«Сыблақәа кыдхалт…» 36
«Аԥарԥалыкь…» 38

«Аамҭа…» 39
«Сыматәа қәалыхуп…» 40
«Атцыхәтәантәи атцан…» 42
«Аамҭа…» 43
«Ашьха дауаԥшьқәа…» 44
«Ажәѡан аѡуеит…» 46
«Азыԥьѡык рышәѡык…» 47
«Асаби – ибыргра…» 48
«Аԥхыз салам…» 49
«Саныхәҷыз…» 51
«Сыбзиабара…» 52
«Мрашәахәа…» 53
«Аӡы цәыкәбар…» 54
«Сыԥсы укәсыршеит…» 56
«Сашәа сгәамтцәыжәѡақәа…» 58
«Ажәѡан иалышәшәон…» 59
«Ахаҳә…» 61
«Луанытә…» 62
«Атцх агәашә ѡежь…» 63
«Аамҭа…» 64
«Сиира ахызгеит…» 65
«Иумбаӡакәа…» 67
«Сцәаматәа…» 69

«Бзара хкаара…» 70
«Сгәы ҭыҵсаауеит…» 71
«Адгьылаҿ…» 72
«Амра шәахәа…» 73
«Ажәҭыс…» 74
«Ажәҭыс…» 75
«Амҩа лакьы-лакь…» 76
«Атца ҭам-ҭам…» 78
«Амца схысит…» 79
«Адгьылаҿ ҿымҭ…» 81
«Атыс ашәа…» 83
«Сгәы иалаз…» 84
«Атҳ атҟар ҭаҕа…» 86
«Усхашҭит…» 88
«Иузымҳәаз Ашәа…» 89
«Ҭагалан иалахан…» 90
«Жәҩан икыдшәаз…» 91
«Асаркьа снып̣шылон…» 93
«Ақәа анауа…» 94
«Сысаламшәҟәқәа…» 95
«Аҽеилнахт…» 97
«Знык снаҿыхәар…» 99
«Абла цым-цым…» 101

«Ссааҭи сареи…» 103
«Абзара агәаҕь…» 105
«Пхыз аахытц…» 106
«Сыбзиабара…» 107
«Адунеи ақәа иаухьоу зегь…» 108
«Узбар уздыруеит…» 109
«Атцх сазызырԥуеит…» 111
«Уқәыпшра…» 112
«Аҙсаркьа…» 114
«Аамҭа ианухыз…» 116
«Зны саныпшылеит…» 117
«Ачараҳәа ашә…» 119
«Акәапаҷ…» 120
«Амра…» 121
«Ажәԥан…» 122
«Абзиабара…» 123
«Аамҭа капсоит…» 125
«Аапын агәызра…» 126
«Аҙынра ашьшьыхәа…» 127
«Ҳапсқәа…» 128
«Саамҭа…» 129
«Аҙә игәнаҳа…» 130
«Ажәԥан асы…» 132

«Асы ԥарԥалыкьқәа…» 134
«Иԥтит абжьы…» 135
«Ицеит…» 136
«Атцх анышь ҩежь…» 138
«Ачараҳәа…» 139
«Амсыр қьаадыш…» 141
«Ашәа уҳәон…» 142
«Ауаа реиԥш…» 144
«Акәаԥ…» 146
«Сқәыԥшны шьыжьыказ…» 147
«Ажәҩан схалеит…» 149
«Абыжьқәа раҳреи…» 151
«Аҭаҳмада асакарақәа…» 153
«Уааи Атцх…» 155
«Ашәашьыраҷ инсыжьыз…» 158
«Қьаад иатцәан…» 160
«Исоумҳәан амц…» 161
«Аетцәа хысит…» 163
«Аамҭа сылсуеит…» 164
«Сышә иасуеит…» 166
«Аамҭа ахыц хәычқәа…» 168
«Сыԥсы ҭысхит…» 170
«Ишԥашәаҳәаракәыз…» 171

«Март атцык ҩежьқәа…» 172
«Адгьыл ажьы ахьуеит…» 174
«Ссаат са сатцкыс…» 176
«Ақәа акы аҩуеит…» 178
«Схәыцрантә стцәыуабжь…» 179
«Апҵсрабла – амза…» 181
«Аетцә сагәылшәан…» 183
«Лыхцәы лпоит…» 185
«Адгьыл…» 187
«Истахуп ашьшьыҳәа…» 188
«Ажәра-саркьа…» 190
««Амраҽ» ҳаипыртцит…» 192
«Исымбац аетцәақәа…» 196
«Абрыскьыл-затцәра…» 197
«Амза сатцәца итапшуеит…» 198
«Адгьыл ҳалабоит…» 200
«Исыблит ари амш…» 201
«Бара беипш…» 203
«Аамта аҽеыццышә…» 206
«Атцх атцхқәа ҩнакуп…» 207
«Уажә изжәуеит аҩыцьбара…» 209
«Ажәытә абзиабара ҽакын…» 211
Сыцкәын иашәа 213

«Изатҭәуеит аԥша адәныҟа…» 214
«Асаркьа ҳабоит…» 216
«Идыдуеит, умшәан…» 218
«Бныҳәала, сбыҳәоит, санду…» 220
«Мҩасыҩ ццак аамҭа…» 222
«Атцх аҳардан…» 223
«Ҷыц итаҳҳып…» 225
«Имацәысыр ҷыц ишоит…» 227
«Иуцәыхароу аетцә…» 228
«Исоумҳәан, адыд абжьоуп…» 230
«Дышәтит амытцмыцьшәтеиԥш…»232
«Избан саб…» 234
«Сгәабжьы ақәеиԥш ихкәоит…» ... 236
«Сентиабр иахалеит…» 237
«Бымшәан, ҳажәҙом…» 238
«Издыруада, ҳашьхақәа…» 239
«Ԥша напы сшьышьы…» 241
«Ицаз иахьоуп – иацы…» 243
«Аетцә, иабатоу уԥсы?..» 245
«Ахаан узхьымҙо иахьа…» 246
«Аҟәа шкәакәа…» 247
«Амза саркьа ҩежь…» 248
«Зынҙа ихаҳәымхарц ҳагәқәа…» .. 249

«Итабеит атцеҵь ҭыкка…» 250
«Адыд – ахатца иҟазшьа…» 251
«Ашәахәа иарыԥхит ажьымжәа…» 252
«Ԥажәа шықәса роуп иҳабжьоу…» 253
АМЗА – АЗАТЦӘРА АҨЫХӘА 255
«Ажәԥан дуӡӡа сатцаԥшуеит…» 257
«Хара итцәыуоз уи аԥҳәызба…»..... 259
«Ицеит аамҭа нҭакәкәа…»..... 261
«Раԥхьатәи аԥыра…» 262
«Лассы-ласс…» 263
«Шәааи, ҳазыӡырԥып ақәа…» 264
«Атцх…» 265
САҬАНЕИ ЛЦӘААРА 266
«Цьоукы ҳаамҭа…»..... 268
«Имацәысит.…»..... 270
«Ҷамԥа…» 272
«Аамҭа…»..... 274
«Адунеи анишоз Ҳазшаз…» 276
«Апҫтазаара…» 279
«Апҫтазаара…» 281
«Адгьылаҷ ҳанықам…»..... 282
«Атцх абзиабара агәаҷь…»..... 284
«Зегь ҳаиуеит…»..... 285

«Ажәҩан…» 286
«Аԥсы ҭалан…» 287
«Икаԥсоит абҕьы…» 289
«Ажәҩан нтцәара…» 290
«Снаҙароуп…» 291
«Амш агага ҭыххазар?..» 292
«Аамҭа атцан…» 294
«Адгьыл акәа…» 296
«Зегь ҳаиуеит…» 298
«Аетцә икьаҭаз…» 300
«Аамҭа хаҳәхоит…» 303
«Сқәыԥшра…» 305
«Абри адгьыл…» 307
«Зны идгьылхаз…» 308
«Атцхаҷ…» 309
«Ԥсра зқәымыз аҩы…» 311
«Ипысҽит асаат…» 312
«Ҩажәа шықәса хьаан…» 313
«Асаркьа анаҩс…» 315
«Артцу хәыҷ…» 317
«Сатцәцаҷ амаҷар еисуеит…» 319
«Ҩ-ажәак…» 320
«Ихкәаԥ сымшқәа…» 321

«Бжеиқәатцәа…» 322
«Ацгәеиқәатцәа – атцх…» 324
«Аиқәатцәеи…» 326
«Ҭагалантәи атцх…» 328
«Аетцәа хшәалеит…» 330
«Ҳаипылеит…» 332
«Ажәфан ҭырхуеит…» 334
«Сажәеинраала…» 336
«Лабжышк…» 338

Гунда Валентин-иԥҳа Сақаниа

АԤСЛЫМЗ СААҬ

Ажәеинраалақәа

Гунда Валентиновна Саканиа

ПЕСОЧНЫЕ ЧАСЫ

Стихотворения

На абхазском языке

Аредактор *Ҭамила Аршба*
Акорректор *Ирма Џьениа*
Ашәҟәацәа *Архип Лабахәуа*
Компиутерла еиқәиршәеит *Адамыр Беренџьи*

Аформат 70х100 $^{1}/_{32}$. Атираж 300.
Иҟаҵә. акь. бҕь. 11. Иныҟә. акь. бҕь. 14,2.
Аҿаҵаԥҟа №